

RAPORT

**Park
Kulturowy
Głównego Miasta**

RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

2025

Spis treści

Spis treści	2
1. Podstawowe informacje	4
Wstęp	4
Cel i zakres konsultacji społecznych	5
Jak czytać raport?	5
2. Oczekiwania związane z wprowadzeniem Parku Kulturowego Głównego Miasta	7
Poprawa jakości życia mieszkańców	7
Uporządkowanie przestrzeni i zachowań	7
Estetyka i ochrona dziedzictwa jako fundament wizerunku Głównego Miasta	8
Regulacja turystyki i działalności gospodarczej	8
Wartości społeczne	8
Obawy i napięcia	9
3. Czystość, porządek i ład przestrzenny Głównego Miasta	10
Charakterystyka problemu	10
Propozycje rozwiązań	11
Wnioski ogólne	12
4. Bramy i przedproża, elewacje budynków i ekspozycja zabytków	14
Charakterystyka problemu	14
Propozycje rozwiązań	15
Wnioski ogólne	16
5. Światło, iluminacje, szyldy i witryny, bramy i przedproża, elewacje budynków i eksponowanie zabytków	17
Charakterystyka problemu	17
Propozycje rozwiązań	18
Wnioski ogólne	19
6. Hałas i działalność muzyków ulicznych	20
Charakterystyka problemu	20
Propozycje rozwiązań	22
Rozbieżności głosów i opinii	24
Wnioski ogólne	24
7. Handel uliczny	26
Charakterystyka problemu	26
Propozycje rozwiązań	27
Wnioski ogólne	28
8. Ogródki gastronomiczne	29
Charakterystyka problemu	29
Propozycje rozwiązań	30
Rozbieżności głosów i opinii	32

Wnioski ogólne.....	33
9. Meleksy i pojazdy turystyczne.....	34
Charakterystyka problemu	34
Propozycje rozwiązań.....	35
Rozbieżności głosów i opinii.....	38
Wnioski ogólne.....	39
10. Promotorzy usług i działalność klubów erotycznych	41
Charakterystyka problemu	41
Propozycje rozwiązań.....	41
Rozbieżności głosów i opinii	42
Wnioski ogólne.....	43
11. Komunikacja i wdrażanie regulacji Parku Kulturowego Głównie Miasto.....	44

1. Podstawowe informacje

Wstęp

Park Kulturowy to forma ochrony przestrzeni miejskiej, która pozwala zadbać o miejsca szczególnie ważne dla dziedzictwa historycznego i tożsamości lokalnej. Został on wprowadzony do polskiego systemu prawnego **ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami**, jako narzędzie umożliwiające objęcie ochroną obszarów o wyjątkowych walorach kulturowych.

W Gdańsku jednym z takich obszarów jest **Główne Miasto** – przestrzeń, która przez wieki stanowiła serce miasta i do dziś pozostaje jego symbolicznym centrum. Właśnie tutaj, wśród historycznej zabudowy, ulic i placów, kształtowała się tożsamość Gdańska.

Stworzenie Parku Kulturowego oznacza wprowadzenie jasnych, wspólnie ustalonych zasad korzystania z przestrzeni obejmującej również część wyspy Ołowianki oraz Wyspy Spichrzów. Celem tych działań jest zapewnienie dalszego rozwoju tego obszaru w sposób spójny z jego historycznym dziedzictwem i charakterem, z korzyścią zarówno dla mieszkańców, przedsiębiorców, jak i odwiedzających.

Rys. 1. Korzyści wynikające z wprowadzenia Parku Kulturowego Główne Miasto

Rys. 2. Granice obszaru planowanego Parku Kulturowego Główne Miasto

Cel i zakres konsultacji społecznych

Celem konsultacji społecznych było poznanie aktualnej sytuacji w obszarze planowanego Parku Kulturowego Głównie Miasto (dalej także PKGM), identyfikacja wyzwań i problemów związanych z funkcjonowaniem historycznego centrum miasta, na które mogą odpowiedzieć regulacje oraz zebranie propozycji dotyczących tego, co i w jakim zakresie powinno podlegać regulacjom.

Konsultacje społeczne (w okresie od 1 września do 31 października 2025 r.) prowadzone były za pomocą następujących technik:

- **badania ankietowego**, które było realizowane od 1 do 14 września,
- **spacerów badawczych**, które odbyły się 13 i 17 września,
- **spotkań konsultacyjnych**, w następujących tematach i terminach:
 - Estetyka Śródmieścia – jak chronić historyczny charakter przestrzeni? - 24.09.2025
 - Przestrzeń publiczna – muzycy, melekсы i nielegalny handel - 08.10.2025
 - Jak znaleźć równowagę? Przedsiębiorcy wobec regulacji Parku Kulturowego - 22.10.2025

W konsultacjach wzięła udział różnorodna grupa interesariuszy:

- w badaniu ankietowym wzięło udział 1108 osób, w tym 50% respondentów deklaruowało mieszkanie na terenie planowanego Parku Kulturowego Głównie Miasto i 10% prowadzenie działalności gospodarczej na tym obszarze,
- w spacerach badawczych wzięło udział łącznie około 40 osób,
- w spotkaniach konsultacyjnych wzięło udział łącznie około 150 osób.

Rekrutacja do udziału w spacerach badawczych i spotkaniach konsultacyjnych była prowadzona za pomocą formularza zgłoszeń. Osoby chętne zgłaszając się udzielały odpowiedzi na temat ich powiązań z Głównym Miastem: czy są jego mieszkańcami, prowadzą tam własną działalność gospodarczą, pracują, spędzają czas wolny oraz czy działają społecznie i/lub kulturalnie na rzecz planowanego PKGW i miasta Gdańska. Te informacje były dla nas podstawą rekrutacji. Dbaliśmy o to, aby uczestnicy reprezentowali wszystkie grupy interesariuszy związane z funkcjonowaniem Głównego Miasta. Jednocześnie chcieliśmy, aby w konsultacjach uczestniczyły osoby, dla których zasady związane z wprowadzeniem PKGM będą w największym stopniu oddziaływać.

Proces rekrutacji pokazał, że wiele osób łączy ze sobą różne cechy wiążące ich z Głównym Miastem. Ostatecznie nie prowadziliśmy selekcji osób uczestniczących, zapraszając na spotkania wszystkich chętnych.

W konsultacjach uczestniczyły osoby, które są związane z przyszłym obszarem PKGM na różne sposoby. Najliczniejsze były grupy mieszkańców Głównego Miasta i przedsiębiorców prowadzących tu własną działalność.

Jak czytać raport?

Raport został podzielony na **kluczowe zagadnienia tematyczne** dyskutowane podczas spotkań konsultacyjnych. Problematyka każdego z tematów została opisana na podstawie danych zebranych z ankiet, spacerów badawczych oraz na podstawie dyskusji ze spotkań konsultacyjnych. Następnie zostały opisane rekomendacje dotyczące regulacji, które w danym temacie mogłyby być wprowadzone za sprawą Parku Kulturowego Głównie Miasto.

Podsumowując każdy z obszarów tematycznych staraliśmy się wskazać rozbieżności głosów, które czasami występowały między grupami interesariuszy oraz różną istotność problemów i rozwiązań z perspektywy osób uczestniczących w dyskusji.

Zebrany materiał z konsultacji społecznych stanowi podstawę do przygotowania przyszłego projektu uchwały PKGM. Jednocześnie jest to zestaw informacji, który będzie poddawany dalszej analizie przez Zespół ds. Parku Kulturowego Głównie Miasto.

Należy przy tym podkreślić, że wszystkie zgłoszone propozycje zostaną przeanalizowane, jednak nie wszystkie będą mogły zostać włączone do ostatecznego projektu uchwały. Część z nich wykracza bowiem poza zakres możliwych regulacji wynikających z ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz z konstrukcji prawnej uchwały o utworzeniu parku kulturowego.

Proponowane rozwiązania stanowią **zapis propozycji osób, które uczestniczyły w konsultacjach dotyczących utworzenia PKGM**. Zostały przez nas uporządkowane, **jednak kolejność ich opisu nie stanowi o ważności jednych rozwiązań nad drugimi**.

Tam, gdzie było to możliwe staraliśmy się odnosić na bieżąco do regulacji wynikających z obowiązywania innych przepisów, programów czy zasad działania w obrębie Śródmieścia Gdańska.

Autorzy raportu: Pracownia Zrównoważonego Rozwoju

Współpraca: Aneta Lehman, Aleksandra Madajczyk, Agnieszka Strzelczyk, Anna Wittstock, Biuro ds. Rad Dzielnic i Współpracy z Mieszkańcami

2. Oczekiwania związane z wprowadzeniem Parku Kulturowego Głównie Miasto

Ustanowienie Parku Kulturowego Głównie Miasto ma silne poparcie społeczne wśród ogółu mieszkańców uczestniczących w procesie konsultacji. 93% mieszkańców wypowiadających się w badaniu ankietowym dostrzega **pozytywne strony utworzenia Parku Kulturowego Głównie Miasto**. Najczęściej wskazywano poprawę estetyki przestrzeni publicznej (72%) oraz lepszą organizację i uporządkowanie obszaru (64%). 61% badanych podkreśla także znaczenie ochrony dziedzictwa kulturowego i historycznego charakteru miejsca.

Dostrzegalne jest także oczekiwanie, aby wprowadzenie PKGM wzmocniło dbałość o historyczną tożsamość miejsca, było wyrazem troski o wspólnotę lokalną oraz dawało poczucie, że miasto jest przestrzenią wspólną, zadbaną i dostępną dla wszystkich.

Poprawa jakości życia mieszkańców

Wyraźne wśród osób mieszkających na obszarze planowanego PKGM jest oczekiwanie, że Park Kulturowy poprawi codzienny komfort życia:

- ograniczy hałas, zwłaszcza nocny i generowany przez muzyków, lokale i turystów,
- zmniejszy uciążliwość tłumu i turystyki masowej,
- ureguluje działalność imprezową, która dziś — w opinii wielu — jest przyczyną chaosu i agresywnych zachowań,
- zapewni większą liczbę udogodnień, takich jak toalety publiczne, patrole służb, uporządkowany ruch pojazdów.

Uporządkowanie przestrzeni i zachowań

Prawie wszyscy interesariusze konsultacji podkreślali konieczność:

- uporządkowania handlu ulicznego,
- eliminacji nielegalnego handlu i uregulowania sposobu promowania usług,
- ograniczenia działania klubów erotycznych i naganiaczy,
- ujednolicenia zasad dotyczących meksów (trasy, przystanki, wygląd pojazdów, zasady obsługi),
- wprowadzenia przejrzystych reguł dotyczących estetyki i reklam,
- doprecyzowania zasad działalności gastronomicznej, ogródków i muzyki ulicznej.

Estetyka i ochrona dziedzictwa jako fundament wizerunku Głównego Miasta

Główne Miasto postrzegane jest jako dobro wspólne o znaczeniu historycznym, symbolicznym i reprezentacyjnym. Wskazywano na potrzebę:

- ochrony zabytków i historycznego charakteru,
- spójnej estetyki (reklamy, ogródki gastronomiczne, potykacze, szyldy, dekoracje),
- uporządkowania przestrzeni tak, by eksponowała walory architektury,
- zwiększenia ilości zieleni i innych elementów przyjaznych mieszkańcom,
- zmiany charakteru Głównego Miasta, aby nie było wrażenia, że przestrzeń została podporządkowana w dominujący sposób rozrywce i turystom.

Regulacja turystyki i działalności gospodarczej

Główne Miasto jest postrzegane jako przestrzeń nadmiernie komercjalizowana, zbyt intensywnie eksploatowana przez turystykę masową. W wypowiedziach podkreślano, że potrzebne są:

- jasne i równe zasady dla przedsiębiorców,
- większa przejrzystość opłat i zasad działania handlu, m.in. dotycząca kar i mandatów wynikających z łamania przyszłych i obowiązujących obecnie regulacji,
- mechanizmy kontroli i egzekwowania regulacji związanych z uciążliwą działalnością nocą,
- lepsze regulacje dotyczące pojazdów obsługujących ruch turystyczny,
- ograniczenie działalności klubów erotycznych,
- zrównoważenie interesów mieszkańców i przedsiębiorców.

Wiele głosów nie jest przeciwko turystyce jako takiej, ale przeciwko jej niekontrolowanemu rozwojowi i braku standardów.

Wartości społeczne

W części wypowiedzi pojawiały się hasła takie jak: szacunek, wspólnota, radość, równość, spójność, jedność. Oznacza to, że uczestnicy postrzegają Park Kulturowy nie tylko jako zestaw przepisów, ale jako:

- impuls do odbudowy więzi społecznych,
- okazję do stworzenia wspólnego zestawu wartości i zasad, które pozwolą na ich praktyczne przełożenie w funkcjonowanie obszaru PKGM,
- narzędzie, które pokazuje, że miasto dba o mieszkańców,

- szansę na poczucie „wspólnego miasta”, a nie tylko przestrzeni eksploatowanej przez turystykę.

Obawy i napięcia

Największą obawą mieszkańców dotyczącą wprowadzenia Parku Kulturowego Główne Miasto są **ograniczenia w codziennym korzystaniu z przestrzeni publicznej** (29% odpowiedzi w badaniu ankietowym) oraz **potencjalne koszty dostosowania się do nowych przepisów**. Wśród odpowiedzi pojawiły się również:

- zbytnia restrykcyjność przepisów, które będą ograniczać rozwój biznesu i aktywności społecznej czy kulturalnej,
- miasto może „stać się wymarłe”, „zamarznąć” przy zbyt ostrych ograniczeniach (np. z powodu zamknięcia ogródków restauracyjnych o godz. 22),
- regulacje mogą być niesprawiedliwe lub nierówno egzekwowane,
- działania mogą powodować konflikty,

Pojawiły się także **wątpliwości co do zasadności wprowadzania działań regulacyjnych**.

W największym uproszczeniu można powiedzieć, że uczestnicy procesu konsultacji chcą, aby:

- Główne Miasto było: estetyczne, bezpieczne, uporządkowane, dostępne dla mieszkańców, zachowujące swój historyczny charakter, przyjazne codziennemu życiu, a jednocześnie otwarte na zrównoważoną turystykę.
- Z kolei Park Kulturowy ma być narzędziem do: przywrócenia równowagi, poprawy jakości życia mieszkańców, wprowadzenia jasnych zasad i ich egzekwowania, ochrony dziedzictwa, uporządkowania działalności gospodarczej w przestrzeni publicznej.

3. Czystość, porządek i ład przestrzenny Głównego Miasta

Charakterystyka problemu

Większość osób biorąca udział w badaniu ankietowym dobrze oceniła stan przestrzeni publicznej na terenie planowanego Parku Kulturowego Głównego Miasto (5% odpowiedzi „bardzo dobrze”, 27% odpowiedzi „dobrze”). Zbliżona część ankietowanych (31%) dokonała oceny przeciętnej (odpowiedź „ani dobrze, ani źle”). Średnia ocen to 3 (na 5). Nieco ponad 1/3 ankietowanych osób (w sumie 37%) źle i bardzo źle ocenia **stan przestrzeni publicznej** (estetyka, reklamy, porządek, organizacja wydarzeń) tej części miasta.

Najbardziej negatywnie na estetykę przestrzeni na terenie planowanego PKGM wpływa nielegalne graffiti (74% ocen negatywnych). Ankietowani wskazali także na **utrzymanie czystości** (36% odpowiedzi) oraz **wygląd elewacji** (28% odpowiedzi), jako elementy, które mają niewielki, ale negatywny wpływ na wizerunek Głównego Miasta. Mieszkańcy bardziej dostrzegają problem związany z wyglądem elewacji i utrzymaniem czystości (odpowiednio o 8 i 6 pkt. procentowych więcej odpowiedzi negatywnych w porównaniu do wszystkich odpowiedzi). Przedsiębiorcy jeszcze bardziej zwracają uwagę na negatywny wpływ tych elementów na ogólne postrzeganie wizerunku Głównego Miasta (odpowiednio o 19 i 16 pkt. procentowych więcej odpowiedzi negatywnych niż wszystkich odpowiedzi).

Utrzymanie czystości, usuwanie graffiti oraz wygląd elewacji to elementy, które zdecydowanie powinny podlegać regulacjom na obszarze planowanego Parku Kulturowego Głównego Miasto (odpowiednio 91%, 88% i 88% odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”).

Podczas spacerów badawczych wskazano kilka konkretnych lokalizacji i występujących tam problemów związanych z ładem przestrzennym, estetyką oraz czystością. Wiele do życzenia pozostawiają **okolice Targu Węglowego**. Jest to wejście do Głównego Miasta, które standardem i estetyką znacząco odbiega od dalszych części Śródmieścia, wymaga uporządkowania i zmiany estetyki. Problematiczne są punkty gromadzenia odpadów i poczucie nieładu spowodowane różnorodnością tymczasowych budek, pawilonów i reklam, które zaburzają pierwsze wrażenie z wejścia do Głównego Miasta. Podniesiono także kwestię nieadekwatności funkcji parkingu w tym miejscu. Zamiast placu dla samochodów powinien tutaj znajdować się plac spotkań z parkingiem podziemnym. Uczestnicy spaceru podkreślali także brak czytelnych oznaczeń kierujących przechodniów z Targu Węglowego do publicznych toalet za Złotą Bramą.

Głównego Miasta **przesycone jest zabudową i betonem**. Choć pojawia się zielen i zielone skwery uczestnicy spacerów podkreślali, że **potrzeba miejsc do odpoczynku w zieleni i z cieniem**, które nie będą wymagały kupienia czegoś w lokalach restauracyjnych (odpoczynek „bez konsumpcji”). Szczególnie ciekawe okazały się pod tym kątem okolice Motławy (Długi Targ – Zielony Most – Długie Pobrzeże), których otoczenie mogłoby być wykorzystane do stworzenia niewielkich przestrzeni rekreacji nad wodą. Śródmieście staje się coraz bardziej podzielone przez ogrodzenia i zamykanie ciągów komunikacyjnych (szczególnie podkreślano to w okolicy Bazyliki Mariackiej). Uniemożliwia to najprostsze przemieszczanie się Głównym Miastem i poznawanie tej części miasta mniej utartymi ścieżkami. Z drugiej strony pojawiały się głosy polemizujące, które wnosili, że obszar nie jest na tyle duży, aby problemem było przejście przeczną dalej. Otwieranie przejść budzi też obawy o to, co będzie działo się z wewnętrznymi podwórkami, będzie trudniej utrzymać tam porządek.

Zauważalnym problem jest **nielegalne graffiti**. Uczestnicy warsztatów podkreślali bardzo trudną wykrywalność sprawców oraz długi czas usuwania graffiti. Wspomniano także, że obecna procedura nie pozwala na samodzielne usuwanie napisów przez właścicieli budynków bez zgody konserwatora. W praktyce wytyczne od Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków dotyczące usuwania graffiti odnoszą się tylko do budynków umieszczonych w Gminnej Ewidencji Zabytków, nie obejmują obiektów wpisanych indywidualną decyzją do rejestru zabytków. Ustaloną procedurę Gdańskie Nieruchomości stosują wyłącznie do nieruchomości stanowiących własność Gminy Miasta Gdańska.

Wyzwaniem dla osób spędzających czas w Śródmieściu jest **dostępność toalet oraz ich dobrego oznaczenia** w przestrzeni miasta. Dotyczy to kilku miejsc, między innymi toalet przy ul. Słodowników czy za Złotą Bramą. Uczestnicy podkreślali także niewystarczającą ilość toalet publicznych w Śródmieściu w ogóle, co powoduje, że ludzie załatwiają swoje potrzeby przy kamienicach i na skrawkach zieleni. Zasób publicznych toalet w Śródmieściu uzupełniany jest przez lokale użytkowe (restauracje, kawiarnie) wynajmowane od Gdańskich Nieruchomości, które udostępniają swoje toalety bezpłatnie nie tylko dla swoich klientów (obowiązek ten jest wskazany w warunkach najmu lokalu użytkowego). Toalety udostępniane są również przez Instytucje publiczne Gdańska (np. Muzeum Gdańska, Instytut Kultury Miejskiej, filie Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Gdańsku, Zespoły Obsługi Mieszkańców Urzędu Miejskiego w Gdańsku). Informacje o dostępnych toaletach można znaleźć w aplikacji Jestem z Gdańska. Rozwiązuje to jakąś część problemu, choć turyści zapewne z takiej aplikacji nie korzystają. Dla turystów udostępniona jest aplikacja Karta Turysty i to tam informacje o toaletach publicznych mogłyby być również dostępne.

Problem toalet publicznych nie dotyczy tylko turystów czy mieszkańców spędzających czas na Głównym Mieście. Problematyczne jest także załatwianie potrzeb fizjologicznych przez osoby pod wpływem alkoholu czy w kryzysie bezdomności. Wydaje się, że na ten problem zwiększenie dostępności do toalet publicznych nie będzie wystarczającą odpowiedzią.

Innym problemem związanym z utrzymaniem czystości na obszarze Głównego Miasta są **śmieci pozostawione po nocnych imprezach oraz otwarte i ogólnodostępne miejsca gromadzenia odpadów wspólnot mieszkaniowych**, co do których zdarza się, że nie posiadają własnych zamykanych wiat śmietnikowych. Ten konkretny problem został ograniczony przez działania jednostek miejskich, jednak wciąż funkcjonuje w opinii mieszkańców. Sytuacja z odpadami wywołuje konflikty związane z ich własnością i porządkowaniem, czyszczeniem chodników przy kamienicach czy lokalach usługowych. Wielokrotnie śmieci i nieporządek zostawiają przechodnie, turyści, a nie mieszkańcy kamienic czy goście restauracji. W odpowiedzi na problem odpadów przy budynkach wspólnot mieszkaniowych Gdańskie Nieruchomości prowadzą od 2024 roku program budowy i wynajmu wiat śmietnikowych dla wspólnot Śródmieścia. Takich wiat wybudowano do tej pory 16.

Propozycje rozwiązań

W odpowiedzi na zarysowane problemy związane z estetyką, porządkiem i ładem przestrzennym Głównego Miasta uczestnicy warsztatów skoncentrowali się na dwóch zagadnieniach: niedozwolonym graffiti oraz czystości i porządku.

W odpowiedzi na problem **niedozwolonego graffiti** zaproponowano:

1. Wprowadzenie zasady, aby właściciele kamienic mogli samodzielnie czyścić ściany bez uzgodnień z konserwatorem lub skrócić obecną procedurę.

2. Rozwój monitoringu o sprzęt lepszej rozdzielczości oraz powiększanie kadry osób w służbach porządkowych zajmujących się zgłoszeniami z monitoringu w celu lepszej wykrywalności sprawców.
3. Wdrożenie nowych rozwiązań do czyszczenia graffiti, np. urządzenie laserowe, prace społeczne, powłoki antygraffiti w parterach w porozumieniu z Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.
4. Wyznaczenie miejsc w Śródmieściu, gdzie ludzie będą mogli malować.
5. Wdrożenie programu przemalowywania obecnego graffiti przez osoby profesjonalnie się tym zajmujące.
6. Wprowadzenie miejskiego stałego programu czyszczenia elewacji kamienic.
7. Wprowadzenie dofinansowań do remontów i czyszczenia fasad budynków dla właścicieli prywatnych.

W odpowiedzi na problem **braku czystości i porządku zaproponowano:**

1. Rozwijanie obowiązującego programu Gdańskich Nieruchomości w zakresie budowy, wynajmu i obsługi wiat śmietnikowych. Wprowadzenie jednego standardu wiat. W lokalizacjach, w których to możliwe, budowę śmietników podziemnych.
2. Częste sprzątanie Śródmieścia przez służby porządkowe w ciągu dnia i szczególnie nad ranem (sprzątanie od fasady do fasady).
3. Budowa nowych toalet publicznych, szczególnie z wykorzystaniem zabudowy, która już istnieje oraz w podziemnych przejściach ulicznych.
4. Lepsze oznakowanie lokali, które są wynajmowane od Gdańskich Nieruchomości i są w programie bezpłatnego udostępniania toalet. Rozszerzenie idei tego programu na innych chętnych przedsiębiorców. Zadbanie o dobrą informację, gdzie są dostępne toalety publiczne - w przestrzeni Głównego Miasta oraz w systemach aplikacji internetowych o mieście dla mieszkańców i turystów.
5. Zwiększenie środków finansowych na działania straży miejskiej i policji - więcej widocznych patroli, wystawionych mandatów wpłynie na zmianę zachowania ludzi, a w konsekwencji poprawę czystości i porządku.

Wnioski ogólne

Kwestia porządku, czystości i ładu przestrzennego jest istotna dla interesariuszy zaangażowanych w temat powstania Parku Kulturowego Głównego Miasta Gdańska. Najbardziej palące problemy wiążą się z dostępnością toalet publicznych, nielegalnym malowaniem po fasadach budynków oraz nie do końca uporządkowaną kwestią gromadzenia odpadów przy budynkach mieszkalnych. Jedną z przyczyn tego stanu rzeczy jest zdaniem osób uczestniczących w konsultacjach niedostateczne działanie służb miejskich – odpowiedzialnych za sprzątanie Śródmieścia oraz porządek publiczny. Więcej regularnych działań prewencyjnych mogłoby wpłynąć w dużym stopniu na zmniejszenie problemów.

Ze względu na to, że Głównie Miasto użytkowane jest przez wiele grup interesariuszy kwestia porządku wzbudza pytania o odpowiedzialność za jego utrzymanie. Czy to przedsiębiorcy

i właściciele kamienic powinni być odpowiedzialni za czyszczenie chodników czy fasad budynków nawet jeśli to nie ich klienci i nie mieszkańcy konkretnej wspólnoty są tymi, którzy zaśmiecają i niszczą? Regulacje wprowadzone przez ustanowienie Parku Kulturowego mogą nie odpowiedzieć w wystarczający sposób na te problematyczne kwestie. Jednak różnego rodzaju narzędzia wspierające, upraszczanie procedur, budowanie programów, do których poszczególni interesariusze mogą dołączyć z dużym prawdopodobieństwem będą zachęcać do współodpowiedzialności i podejmowania konkretnych działań na rzecz utrzymania porządku i ładu w Śródmieściu.

4. Bramy i przedproża, elewacje budynków i ekspozycja zabytków

Charakterystyka problemu

W badaniu ankietowym na pytanie: *Jak ogólnie ocenia Pan_i stan przestrzeni publicznej na terenie planowanego Parku Kulturowego Głównie Miasto (estetyka, reklamy, porządek, organizacja wydarzeń)?* **26% osób wskazało „źle”, 31%, „ani dobrze, ani źle”, 27% „dobrze”** zaś jedynie 5% „bardzo dobrze”. **Najlepiej estetykę ocenili** respondenci w wieku 55-64 lata i 65-74 lata (w obu przypadkach 56% - suma odpowiedzi „dobrze” i „bardzo dobrze”), a najgorzej ankietowani w przedziale wiekowym 75 lat i więcej (52% – suma odpowiedzi „źle”).

Szanse, jakie widzą respondenci w utworzeniu Parku Kulturowego Głównie Miasto to aż 72% wskazań na **poprawę estetyki przestrzeni publicznej** oraz 61% wskazań na **ochronę dziedzictwa kulturowego i historycznego** charakteru Głównego Miasta.

Najwięcej ankietowanych (78%) uważa elementy historyczne (jak np. przedproża) za najbardziej wartościowe i te, które powinny podlegać ochronie na terenie planowanego PKGM. Niewiele mniej respondentów zauważa duży potencjał estetyki przestrzeni publicznej Głównego Miasta oraz bram wodnych, które są tam zlokalizowane (odpowiednio 77% i 73% odpowiedzi). Spośród ankietowanych 63% chciałoby chronić pomniki, rzeźby i fontanny.

Interesujące jest, że biorąc po uwagę przedział wiekowy ankietowanych największe różnice, jakie zaobserwowano były wśród najmłodszych uczestników badania (18-24 lata), którzy w dużo większym stopniu chcieliby chronić pomniki, rzeźby i fontanny (o 20 pkt proc. więcej w stosunku do wszystkich odpowiedzi).

Zdaniem ankietowanych, najlepiej na wizerunek planowanego Parku Kulturowego Głównie Miasto (suma odpowiedzi pozytywnych – „dobrze” i „bardzo dobrze”) **wpływa oświetlenie (56%), wydarzenia kulturalne i sportowe (52%) oraz wygląd elewacji (51%).**

Dla mieszkańców to stan elewacji, oświetlenie oraz obecne wykorzystanie bram wodnych i przedproży (parterowe tarasy poprzedzające wejścia do budynków) wpływa negatywnie na wizerunek Śródmieścia (odpowiednio o 8, 4 i 5 pkt. procentowych więcej dla odpowiedzi „bardzo źle” i „źle”). Bardzo podobnie postrzegają te kwestie przedsiębiorcy, dla których to wygląd elewacji oraz obecne wykorzystanie bram wodnych i przedproży wpływa najbardziej negatywnie na wizerunek Głównego Miasta (odpowiednio o 19 i 10 pkt. procentowych więcej dla odpowiedzi „bardzo źle” i „źle”).

Wygląd elewacji oraz obecne wykorzystanie przedproży i bram wodnych to dla ankietowanych jedno z najważniejszych kwestii do uregulowania (odpowiednio 88% i 78% wskazań za wprowadzeniem regulacji).

Ankietowani ocenili obecne wykorzystanie **bram wodnych** zdecydowanie **bardziej negatywnie niż pozytywnie**, chociaż dla około 1/3 badanych jest to kwestia dość neutralna (odpowiedzi „trudno powiedzieć”). **Najbardziej respondenci są niezadowoleni z sytuacji związanej z handlem ulicznym w bramach oraz swobody poruszania się** – odpowiednio 73% i 48% odpowiedzi negatywnych. Przy czym w porównaniu z pozostałymi grupami badanych mieszkańcy gorzej oceniają ich estetykę i ekspozycję zabytkowego charakteru oraz utrzymanie czystości (odpowiednio o 6 i 4 pkt. procentowych więcej dla odpowiedzi „bardzo źle” i „źle”).

Przedsiębiorcy znacznie bardziej jednoznacznie oceniali wykorzystanie bram wodnych. Osoby prowadzące działalność gospodarczą dużo gorzej oceniły estetykę, utrzymanie czystości oraz

prowadzone tam występy artystyczne (odpowiednio o 11, 6 i 8 pkt. procentowych więcej dla odpowiedzi „bardzo źle” i „źle”). Podzielone głosy dotyczą prowadzenia handlu ulicznego.

Osoby uczestniczące w spacerach badawczych zwracały uwagę przede wszystkim na problemy z poruszaniem się po Śródmieściu w związku z obecnym wykorzystaniem bram na działalność handlową.

Podczas warsztatów zwrócono uwagę na podobne problematyczne kwestie związane z wykorzystaniem bram i przedproży:

- konieczne jest uregulowanie prowadzenia handlu i funkcji wszystkich bram Głównego Miasta: skuteczny zakaz nielegalnego handlu, wprowadzenie spójnych zasad dla prowadzenia handlu, w tym wskazanie powierzchni, która może być zajęta przez stoiska handlowe, zadbanie o estetykę stoisk handlowych, uregulowanie innych form wykorzystania bram i przedproży, szczególnie na występy artystyczne;
- należy zadbać o estetykę i bezpieczeństwo w bramach i przedprożach: zadbanie o dobry stan małej architektury, aby uniknąć sytuacji niebezpiecznych dla przechodniów np.: spadające elementy, wyegzekwowanie dbania o przedproża przez właścicieli, zadbanie o dobrą ekspozycję (niezasłanianie).

Zwrócono także uwagę, aby zachować odpowiednią proporcję między własnością prywatną a regulacjami dotyczącymi estetyki (właściciele bram i przedproży też powinni mieć wpływ na ich wygląd i funkcjonowanie).

W temacie eksponowania zabytków Głównego Miasta uczestnicy warsztatów zwrócili uwagę na długotrwałe przesłanianie elewacji zabytków przez instalacje remontowe oraz kiepskiej jakości zasłony wiszące na rusztowaniach. Podniesiono także konieczność egzekwowania przepisów o możliwości używania świateł, neonów, plafonów oraz możliwości wieszania nagłośnienia na elewacjach budynków.

Zdaniem uczestników konsultacji to wartość zabytków powinna być pierwszoplanowa i regulacje powinny być na to nakierowane. Obowiązująca w Gdańsku uchwała krajobrazowa zapewnia ochronę przestrzeni publicznej, nie obejmuje zabytkowej tkanki w historycznym centrum miasta. W związku z tym potrzeba większego zaangażowania Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w ochronę tkanki historycznej i zabytkowej oraz wprowadzenie stałych kontroli stanu technicznego nieruchomości i ich tkanki historycznej np.: rzeźby, portale, rzygacze, inne elementy architektury. Tym bardziej, że obecnie brakuje szybkich działań w sytuacjach nagłego uszkodzenia zabytku.

Podczas warsztatów podkreślano, że bramy wodne, przedproża oraz inne zabytki powinny być tak samo traktowane bez względu na ich własność. Wymagają większej opieki, kontroli użytkowania i stanu technicznego, a także wsparcia dla właścicieli na utrzymanie i remonty.

Propozycje rozwiązań

Propozycje dotyczące wykorzystania bram i przedproży dotyczyły głównie kwestii związanych z prowadzeniem działalności handlowej. Wskazano na:

1. Wprowadzenie zakazu handlu w bramach (dopuszczalny byłby przy bramie lub obok bramy).
2. Wydawane zgody na wykorzystanie przedproży (np. na handel) nie powinny naruszać interesów innych podmiotów jak stali najemcy lokali za przedprożami.
3. Wprowadzenie zakazu organizacji magazynów w bramach wjazdowych na podwórzach.

4. Pojawił się także postulat wprowadzenia zakazu lokalizowania ogródków restauracyjnych we wnętrzach podwórz.

W zakresie eksponowania zabytków zaproponowano przede wszystkim rozwiązania związane z prowadzeniem remontów:

1. Egzekwowanie obecnie istniejących regulacji w zakresie zasłaniania zabytków. Zadbanie o ich estetyczne zasłanianie.
2. Stworzenie programu wsparcia remontów i czyszczenia fasad budynków (także dla wspólnot mieszkaniowych).
3. Wprowadzenie regularnego programu czyszczenia fasad przez miasto (nie interwencyjnie, a stałe, wzorem Amsterdamu).
4. Wprowadzenie i egzekwowanie czasu trwania remontów oraz wprowadzenie ich karencyjności np.: aby kolejny remont nie zaczynał się bezpośrednio po poprzednim.

W celu ochrony zabytkowej tkanki Głównego Miasta zwrócono także uwagę na ingerencję występów artystycznych. Regulując te kwestie należy wziąć pod uwagę ograniczenia głośności, tak aby decybele nie miały destrukcyjnego wpływu na zabytki. Typy zabytków powinny także mieć znaczenie w wyznaczaniu dozwolonych miejsc do grania dla artystów (np. powinny być zabronione w bramach).

Wnioski ogólne

Dbłość o zabytkową tkankę Śródmieścia, szczególnie o takie elementy jak bramy wodne i przedproża jest istotnym elementem wpływającym na wizerunek Głównego Miasta. Temat ten nie wywołuje znaczących rozbieżności wśród interesariuszy, panuje konsensus co do potrzeby regulowania tego obszaru funkcjonowania Śródmieścia. Oczekiwane jest ujednolicenie zasad wykorzystania bram i przedproży, w taki sposób, aby umożliwiały swobodne przemieszczanie się oraz eksponowały zabytkową architekturę. Należy jednak uwzględnić, że to najczęściej własności prywatne. Właściciele tych obiektów nie chcą, aby regulacje ograniczały nadmiernie ich działania, chcą mieć wpływ na ich ostateczny kształt. Ważną kwestią, poza regulacjami jest także wprowadzanie mechanizmów i narzędzi, które wesprą prywatnych właścicieli bram, przedproży czy kamienic w opiece nad wspólną tkanką Śródmieścia na przykład poprzez różnego rodzaju dofinansowania i zmniejszenia kosztów związanych z posiadaniem własności czy prowadzonymi remontami (np. koszty związane z zajęciem pasa drogowego na czas remontu).

5. Światło, iluminacje, szyldy i witryny

Charakterystyka problemu

Z badania ankietowego wynika, że najlepiej na wizerunek planowanego Parku Kulturowego Główne Miasto (suma odpowiedzi pozytywnych – „dobrze” i „bardzo dobrze”) **wpływa oświetlenie** (56%), wydarzenia kulturalne i sportowe (52%) oraz **wygląd elewacji budynków** (51%). Przedsiębiorcy (w porównaniu do ogółu respondentów) ocenili **oświetlenie** jako mniej istotne udzielając o 10 punktów procentowych mniej przy odpowiedzi „dobrze”.

Jednocześnie **oświetlenie** zostało wskazane przez 76% ankietowanych (suma odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „tak”) **jako wymagające uregulowania**. Przy czym wśród przedsiębiorców wypełniających ankietę głosy są podzielone.

W trakcie pierwszego ze spacerów badawczych temat światła, iluminacji, szyldów i witryn, został również podjęty. Podczas **pierwszego spaceru badawczego** (13.09.2025 r.) osoby uczestniczące w spacerze wskazały na **skwer za murami – między ul. Zbytki a ul. Słodowników**, który nie posiada oświetlenia na całym odcinku (od ul. Zbytki do ul. Słodowników). Podczas drugiego ze spacerów (17.09.2025 r.) nie wskazano obszarów do zmiany w tym obszarze.

W trakcie spotkań warsztatowych zebrane zostały **dodatkowe uwagi i wskazane problematyczne kwestie** w temacie światła i iluminacji.

Jedną z podnoszonych kwestii była ta związana z **oświetleniem reklamowym**. Wskazano na rażące światło neonów reklamowych, brak estetyki oświetlenia reklam oraz ogólny nadmiar reklam świetlnych w Śródmieściu, które przeszkadzają mieszkańcom. Obowiązująca w Gdańsku uchwała krajobrazowa nie obejmuje kwestii estetyki oświetlenia ani jego mocy.

Kolejnym zagadnieniem było **oświetlenie ogródków gastronomicznych**. Pomimo obowiązujących regulacji uczestnicy warsztatów wskazali, że nie są one stosowane przez wszystkich przedsiębiorców. Wskazano także na jaskrawe światła choinkowe w niektórych lokalach gastronomicznych oraz na fakt, że niektóre wiszą (i są włączone) poza okresem świątecznym. Ważną kwestią, ilustrowaną przez mieszkańców fotografiami, było oświetlenie **zainstalowane wewnątrz lokali** w Śródmieściu, które wychodzi na zewnątrz budynku np.: ekrany, telewizory, ekspozytory reklamowe, podświetlone okna świecące na przeciwległe budynki. Wskazywano, że ich światło zaśmieca przestrzeń i jest uciążliwe dla lokali (głównie mieszkalnych) zlokalizowanych naprzeciwko.

Zauważono także problem niedoświetlenia wielu miejsc w Głównego Miasta, co wpływa na obniżenie poczucia bezpieczeństwa oraz zachęca do tworzenia tzw. miejsc schadzek, gdzie bywalcy często spożywają alkohol (na przykład przy Teatrze Szekspirowskim).

Osoby uczestniczące w warsztatach wskazały konkretne lokalizacje problematyczne pod względem oświetlenia:

- oświetlenie Wyspy Spichrzów jest mocne i kolorowe,
- Długi Targ ma ekstremalnie jasne światło,
- lampy uliczne nad Motławą są gaszone w nocy,
- są miejsca, gdzie światło jest szczególnie za mocne i mrugające (np. na Ołowiance, koło widokowe, Brama Chlebnicka - halogeny),
- problem zimnej barwy światła lamp ulicznych w Śródmieściu.

Propozycje rozwiązań

Propozycje rozwiązań dotyczące oświetlenia obszaru planowanego Parku Kulturowego dotyczą przede wszystkim standaryzacji oświetlenia, monitorowania oraz egzekwowania wprowadzonych regulacji.

W zakresie standaryzacji oświetlenia zaproponowano:

1. Utworzenie lub umocowanie istniejącego organu/osoby odpowiedzialnej za konsultowanie rozwiązań i wydawanie pozwoleń dotyczących oświetlenia.
2. Wprowadzenie regulacji natężenia światła i palety kolorów dopuszczonych do użycia w obrębie Parku Kulturowego. Powinny być wprowadzone konkretne i mierzalne jednostki, które pozwolą na wykluczenie „agresywności” światła (np. barwy, która połączona z mocnym światłem zaśmieca przestrzeń Głównego Miasta).
3. Uregulowanie kwestii ukierunkowania światła, aby ich emisja nie wpływała na sąsiednie budynki, szczególnie na ich okna, a jednocześnie, aby pełniły swoją funkcję np.: reklamy, telewizory/monitory w oknach wystawowych.
4. Wprowadzenie zakazu stosowania migających iluminacji w agresywnych kolorach (w szczególności niebezpiecznych dla osób z epilepsją lub nadwrażliwych na światło i emitujących efekty stroboskopowe).
5. Regulacje powinny dotyczyć w równym stopniu wszystkich interesariuszy Głównego Miasta (również instytucji i jednostek miejskich).

Uregulowanie kwestii oświetlenia obszaru planowanego Parku Kulturowego wymaga wprowadzenia kilku rozwiązań i podjęcia działań w kierunku skutecznego wdrożenia nowych regulacji.

Podmioty działające na obszarze Głównego Miasta, jak i te, które zaczynają swoją działalność, powinny mieć możliwość **skonsultowania oświetlenia** ze specjalistą/tką. Taka osoba powinna być umocowana w strukturach Urzędu Miasta. Pojawiła się propozycja **stworzenia stanowiska osoby odpowiedzialnej za światło i iluminacje** na terenie Parku Kulturowego lub **zwiększenia kompetencji w zakresie kontroli światła Miejskiemu Konserwatorowi Zabytków**. Rekomendowano także **wykorzystanie zasobów kadrowych i ekspertów/tek z Politechniki Gdańskiej**.

Przed przygotowaniem uchwały o Parku Kulturowym postulowano **audyt aktualnego stanu światła i iluminacji** np.: przez Miejskiego Konserwatora Zabytków celem zaproponowania najlepszych rozwiązań w planowanej uchwale. Następnie **iluminacje i świecące elementy powinny być poddawane regularnym przeglądom**. Oprócz samego światła i jego emisji kontrolowane powinny być też **normy bezpieczeństwa iluminacji**, ich mocowania do elewacji budynków (zwłaszcza prywatnych).

Ważnym postulatem, głównie ze strony mieszkańców, było **umożliwienie odebrania koncesji** na sprzedaż napojów alkoholowych po wielokrotnych skargach za nieprzestrzeganie zapisów uchwały krajobrazowej czy tych wprowadzonych wraz z ustanowieniem Parku Kulturowego w zakresie emisji światła. Tu pojawiła się potrzeba umocowania organu lub komisji rozpatrującej takie skargi. Dodatkowo warto nadmienić, że za nieprzestrzeganie zapisów uchwały krajobrazowej

obecnie także można wymierzyć karę zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Postulowano też bardziej radykalne rozwiązania np.: ograniczenie światła do niezbędnego po godzinie 23:00 zostawiając oświetlone tylko takie miejsca jak przejścia dla pieszych czy ciągi komunikacyjne. Zauważono, że zapewne będą lokalizacje, gdzie nie da się wyłączyć światła całkowicie, ale wówczas postulowano jego przyciemnienie. Uczestnicy mieli jednak przekonanie, że będą takie miejsca/ światła, które po 23:00 można całkowicie wyłączyć.

Jedna z osób wskazała również na to, że uchwała powinna mieć na względzie **respektowanie osi widokowych**, które mogą być zanieczyszczone światłem np.: widok na jeden zabytek jest utrudniony lub uniemożliwiony przez zbyt intensywne światło z innego budynku, innego źródła światła.

Wnioski ogólne

Obowiązująca w Gdańsku uchwała krajobrazowa (UCHWAŁA NR XLVIII/1465/18) z 2018 roku nie reguluje kwestii intensywności, ani barwy światła. Zawiera jedynie zapisy regulujące oświetlenie reklamowe (m.in. zakazuje reklam zmiennej treści, migoczących, pulsujących):

- źródło światła (związanego z urządzeniem reklamowym bądź tablicą reklamową) nie powinno być widoczne (widoczność wyłącznie rozproszonego światła odbitego lub przepuszczonego przez materiały światło przepuszczalne), z wyłączeniem lamp neonowych oraz liniowo rozstawionych w kształt znaków bez tła lamp żarowych lub lamp wiernie je imitujących,
- zakazuje się efektów świetlnych, w szczególności migotania, pulsowania, animowania, zmiany barw lub kierunku świecenia całości lub fragmentów tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych, z wyłączeniem ekranów świetlnych dopuszczonych niniejszą uchwałą.

Osoby uczestniczące w konsultacjach oczekują bardziej szczegółowych regulacji. Równie istotne jest ich kontrolowanie i egzekwowanie. Należy też zaznaczyć, że regulacje związane z oświetleniem mają przede wszystkim odpowiadać na potrzeby mieszkańców Głównego Miasta, zapewniając odpowiedni komfort zamieszkania. Przedsiębiorcy są mniej entuzjastycznie nastawieni do wprowadzenia szczegółowych zapisów, nie są jednak im przeciwni. Ich funkcją ma być także wyznaczenie pewnego standardu wzmacniającego estetykę i wizerunek Głównego Miasta.

W dyskusjach oświetlenie Śródmieścia pojawiło się także w kontekście zapewnienia bezpieczeństwa. Jest to temat istotny jednak nie jest przedmiotem zakresu Parku Kulturowego Głównego Miasto.

6. Hałas i działalność muzyków ulicznych

Charakterystyka problemu

Hałas na obszarze planowanego Parku Kulturowego Głównie Miasto jest uciążliwym problemem dla 86% respondentów biorących udział w badaniu ankietowym.

Za najbardziej uciążliwe źródło hałasu respondenci wskazali **samochody i motocykle** (46%). Kolejne źródła to hałas generowany przez **turystów** (39%) oraz **działanie barów, restauracji, ogródków gastronomicznych** (38%). To właśnie **działanie barów, restauracji, ogródków gastronomicznych** ankietowani mieszkańcy planowanego Parku Kulturowego Głównie Miasto, wskazali jako najbardziej uciążliwe (o 9 pkt proc. więcej w stosunku do wszystkich udzielonych odpowiedzi).

Wśród innych generatorów hałasu pojawiły się kwestie związane z **klubami erotycznymi i promotorami usług, muzyką, klubami disco i ich nagłośnieniem**. Część osób wskazała również **śmieciarki** oraz **hałas związany z wywozem szkła, pojazdów sprzątających i dostawczych**, a także **nocne wyścigi samochodów**. Wśród źródeł hałasu pojawiła się także **kładka zwodzona** (sygnały dźwiękowe przy podnoszeniu stanowią źródło uciążliwości dla mieszkańców).

Lokale na najem krótkoterminowy, których w Śródmieściu jest bardzo dużo wzmacniają problem hałasu. Częsty brak egzekwowania zapisów regulaminów użytkowania lokali, szczególnie ciszy nocnej przez wynajmujących jest źródłem głośnych nocnych zachowań. Głośne zachowania turystów, a także mieszkańców spędzających czas w Śródmieściu potęgują także tzw. "miejsca schadzek" - tworząc skupiska osób będących często pod wpływem alkoholu, a przez to głośniejsze zachowujących. Obowiązująca od tego roku (2025) uchwała zakazująca sprzedaży alkoholu po godzinie 22 w sklepach detalicznych oraz uchwała z 2022 roku dotycząca Śródmieścia Gdańska nie rozwiązują w pełni problemu. Uczestnicy konsultacji wskazywali, że alkohol na Głównie Miasto dowożony jest nawet taksówkami.

14% respondentów zaznaczyło, że nie odczuwa uciążliwego hałasu na terenie planowanego Parku Kulturowego Głównie Miasto.

Podczas warsztatów i spacerów badawczych uczestnicy zwrócili także uwagę na hałas, który generują **„imprezowe łodzie i meleksy”**. Muzyka i turyści korzystający z łodzi pływających po Motławie oraz meleksów są słyszalni do późnych godzin nocnych. Wskazano, że wieczorem nabrzeże staje się przestrzenią bardzo hałaśliwą, pełną grup imprezowych, co wpływa na bezpieczeństwo i poczucie komfortu mieszkańców. Jako uciążliwe źródło hałasu określono także **lokale z muzyką na żywo i ogródki gastronomiczne** (szczególnie po godz. 22.00). Chociaż przedsiębiorcy uczestniczący w warsztatach temu zaprzeczali, podkreślając, że po godzinie 22 koncerty i głośna muzyka są zabronione. Mieszkańcy zwrócili też uwagę na hałas generowany przez nocne kluby, gdzie zdecydowanie mniejszym problemem jest głośna muzyka niż bywalcy klubów, którzy będąc często pod wpływem alkoholu głośno się zachowują.

Osoby mieszkające w kamienicach mówiły o trudności codziennego funkcjonowania, na przykład braku możliwości otwarcia okien latem z powodu hałasu lub uciążliwości związanych z lokalizowaniem klubów nocnych w piwnicach kamienic, które nie są przystosowane do tego typu działalności (hałas niesie się w całej kamienicy). W takich uciążliwych sytuacjach, po zgłoszeniu ich przez mieszkańców, Wydział Ekologii i Energetyki UMG podejmuje rozmowy z właścicielami lokali i pomaga w wygłuszaniu pomieszczeń.

Zdecydowana większość badanych (80%) odczuwa uciążliwość związaną z hałasem w **godzinach wieczornych i nocnych** (od godz. 20:00 do 8:00). **Mieszkańcy** planowanego Parku Kulturowego Głównie Miasto, którzy wzięli udział w badaniu, znacznie **większą uciążliwość** z uwagi na hałas niż ogół respondentów odczuwają **w godzinach nocnych** (od godz. 00:00 do 8:00), o 8 pkt proc. więcej niż wszyscy ankietowani.

Poziom głośności związany między innymi z działalnością muzyków ulicznych ma zdaniem ankietowanych średni wpływ na wizerunek obszaru, na którym planowany jest PKGM (51% odpowiedzi „źle” i „bardzo źle”, 22% odpowiedzi „dobrze” i „bardzo dobrze”). Zdecydowanie gorzej ten aspekt oceniają mieszkańcy niż pozostałe grupy osób badanych. Może to świadczyć o silnym związku hałasu z obniżeniem ich codziennej jakości życia.

Występy artystyczne, które odbywają się między innymi w bramach wodnych są raczej neutralnie oceniane przez badanych. Co trzeci mieszkaniec jest niezadowolony z tego, że bramy wodne są w ten sposób użytkowane. Zdecydowanie gorzej prowadzenie występów artystycznych w tych miejscach postrzegają przedsiębiorcy.

Podczas spacerów badawczych i warsztatów **wskazano na kilka kluczowych miejsc, które są szczególnie głośne: ul. Długą, Długi Targ i Targ Węglowy**. W wielu miejscach Śródmieścia wytwarza się **kakofonia dźwięków** przez to, że wielu muzyków gra obok siebie jednocześnie, a układ przestrzenny i architektoniczny Śródmieścia tylko potęguje hałas.

Uczestnicy zwracali także uwagę na **nieskuteczną egzekucję obowiązujących przepisów dotyczących nagłośnienia i hałasu**, niedostateczną reakcję służb pomimo wielu zgłoszeń mieszkańców. Zdaniem uczestników warsztatów mandaty często nie są przyjmowane przez muzyków, a sprawy umarzane przez sądy.

Problemem jest także niejasność w zakresie kompetencji poszczególnych instytucji odpowiadających za pomiar hałasu i egzekwowanie przepisów (sanepid, Wydział Ekologii i Energetyki Urzędu Miasta Gdańska, Straż Miejska w Gdańsku, Gdański Zarząd Dróg i Zieleni wydający pozwolenia na granie na ulicach). Fragmentaryczne działania i brak koordynacji między tymi podmiotami utrudnia zdaniem mieszkańców reagowanie i rozwiązanie problemu hałasu w Śródmieściu Gdańska.

Podczas spacerów wskazywano wyraźnie, że hałas utrudnia czy wręcz uniemożliwia codzienne funkcjonowanie mieszkańcom obszaru planowanego PKGM.

Szczegółowym zagadnieniem jest **niedostatecznie uregulowana działalność muzyków ulicznych bądź też brak egzekucji obowiązujących obecnie regulacji**. W tym obszarze wyzwaniem jest:

- nieprzestrzeganie zasad związanych z używaniem dodatkowego nagłośnienia przez muzyków,
- występy w miejscach o dużym pogłosie (np. Zielona Brama), powodujące rezonans i duże natężenie hałasu,
- brak jasno wyznaczonych miejsc i godzin występów artystycznych (obowiązująca uchwała wprowadza jedynie ograniczenie używania dodatkowego nagłośnienia w godzinach od 22:00 do 8:00), brak zasad dotyczących głośności, rodzaju instrumentów i repertuaru,
- brak przerw w graniu – muzycy grają w tym samym miejscu przez wiele godzin, często z tym samym repertuarem.

Propozycje rozwiązań

Znacząca część badanych uważa, że **poziom głośności w obszarze planowanego PKGM powinien podlegać regulacjom** (82% odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”). Na regulacji hałasu bardziej zależy mieszkańcom niż przedsiębiorcom.

Regulacje dotyczące działalności występów ulicznych

Dla osób wypowiadających się w ankiecie najważniejsze regulacje, które powinny zostać wprowadzone w zakresie działalności muzyków ulicznych to:

- zakaz występów z udziałem zwierząt (81% odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”),
- wyznaczenie specjalnych stref dla artystów wraz z ograniczeniem czasowym i godzinowym występów (77% odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”),
- wprowadzenie regulacji dotyczących godzin występów (76% odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”),
- zakaz używania ognia (57% odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”).

Zakaz używania instrumentów dętych i perkusyjnych oraz występowanie tylko w formie duetów lub solo jest mniej istotną regulacją dla ogółu respondentów, jednak zdecydowanie ważną dla mieszkańców obszaru Śródmieścia Gdańska.

Pozostałe proponowane regulacje obejmują:

1. Wprowadzenie strefowania przestrzeni

Wyznaczenie miejsc czy stref, gdzie muzycy będą mogli grać oraz miejsc, gdzie występy będą zakazane (np. Zielona Brama, fontanna Neptuna) lub ograniczone godzinowo. Strefowanie ma dotyczyć także dużych grup muzyków (orkiestry, zespoły dęte), którzy będą mogli grać jedynie w wyznaczonych do tego miejscach.

2. Wprowadzenie całkowitego zakazu grania po godzinie 22:00 (przypis autorów: obowiązujące zasady dotyczą tylko grania bez nagłośnienia w godzinach 22:00 – 8:00).
3. Utrzymanie zakazu używania nagłośnienia i wzmacniaczy dźwięku oraz konsekwentne egzekwowanie zakazu.
4. Wprowadzenie symbolicznej opłaty za możliwość grania w granicach obszaru PGKM przy składaniu wniosku o pozwolenie na granie na ulicy (przypis autorów: obecnie obowiązuje opłata za zajęcie pasa drogowego, która wynosi 5 zł za dzień grania).
5. Uproszczenie procedur występowania o pozwolenie grania na ulicy, aby były monitorowane, ale jednocześnie nie stwarzały barier dla muzyków.
6. Wprowadzenie zasady przerw w graniu, która ma oznaczać brak możliwości ciągłego występowania przez wiele godzin w jednym miejscu.
7. Wprowadzenie zakazu występów z udziałem zwierząt.
8. Wprowadzenie całkowitego zakazu pokazów z użyciem ognia lub wprowadzenie dodatkowych pozwoleń na jego użycie ze względów bezpieczeństwa i łatwiejszej możliwości egzekwowania odpowiedzialności w przypadku zabrudzeń.
9. Wprowadzenie zasady wyłączności dla koncertów carillonowych, która zakazywałaby grania w tym samym czasie przez innych muzyków.

10. Wprowadzenie zakazu gry na drogach ewakuacyjnych, zwłaszcza: Zielony Most, ul. Stągiewna, ul. Krowia (tamteży przechodzą tłumy turystów).

Wprowadzenie i egzekwowanie zasad dotyczących działalności muzyków wymaga dodatkowych działań organizacyjnych.

Podczas warsztatów zaproponowano:

- Umocowanie istniejącego zespołu ds. Parku Kulturowego jako ciała decyzyjnego w kwestiach lokalizacji i zasad dla muzyków (bez tworzenia osobnej komisji).
- Wprowadzenie prostego systemu zgłoszeń online dla muzyków.
- Wprowadzenie okresowej ewaluacji obowiązujących zasad we współpracy/w dialogu z artystami.
- Stworzenie czytelnych informacji o obowiązujących zasadach dla muzyków w przestrzeni miejskiej i online.

Regulacje dotyczące innych źródeł hałasu

W celu ograniczenia hałasu powodowanego **działalnością ogródków gastronomicznych** proponuje się:

1. Wprowadzenie zasady dotyczącej koncertów w ogródkach gastronomicznych, aby odbywały się do godz. 22:00 oraz egzekwowanie tych zasad.
2. Wprowadzenie ograniczeń godzinowych działania ogródków restauracyjnych (propozycja osób uczestniczących w konsultacjach: do godz. 24:00 w sezonie wysokim (latem), do godz. 22:00 poza sezonem; dla części mieszkańców obowiązująca powinna być godzina 22:00 także w sezonie letnim).
3. Wprowadzenie wymogu zatrudniania ochroniarzy w lokalach gastronomicznych, którzy będą reagować na hałaśliwe zachowania klientów.

W celu ograniczenia hałasu powodowanego **działalnością klubów nocnych** proponuje się:

1. Lokalizowanie klubów nocnych poza centrum Głównego Miasta, bardziej w stronę Wyspy Spichrzów, gdzie mieszka mniej stałych mieszkańców.
2. Zwiększenie kontroli działania klubów nocnych poprzez cofanie pozwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przy uporczywych skargach oraz niewydawanie pozwoleń na lokalizowanie klubów w kamienicach bez izolacji akustycznej.

W celu ograniczenia **innych uciążliwych źródeł hałasu** proponuje się:

1. Wprowadzenie zakazu używania zewnętrznych głośników na łodziach i w meleksach.
2. Wytyczenie tras i godzin poruszania się meleksów oraz wprowadzenie ograniczeń związanych z nagłośnieniem.
3. Sprawdzenie możliwości technicznej redukcji sygnału dźwiękowego kładki. (przypis autorów: brak takiej możliwości, jest to uregulowane prawnie).

4. Wprowadzenie zmian w godzinach przywożenia dostaw do sklepów i lokali na godziny: 6:00-9:00 oraz 19:00-21:00.

Rozbieżności głosów i opinii

Najwięcej rozbieżności dotyczących regulacji w zakresie hałasu na obszarze planowanego PKGM pojawiło się względem działalności muzyków.

Część uczestników warsztatów opowiadała się za **szczegółowymi regulacjami** (na wzór Krakowa – określone instrumenty, repertuar, miejsca, godziny). Szczególnie mieszkańcy terenów najbardziej narażonych na uciążliwości związane z muzyką uliczną (np. okolice Zielonej Bramy) opowiadali się za daleko idącymi ograniczeniami.

Inni, broniąc muzyków ulicznych jako elementu kultury miejskiej, wskazywali, że **nadmierna regulacja zabija spontaniczność i ducha miasta**. Postulowali ograniczenie przepisów do podstawowych zasad dotyczących dozwolonej głośności, miejsc i godzin grania.

Podobne rozbieżności dotyczyły rodzajów instrumentów i repertuaru muzyków. Jedni wskazywali, że tylko smyczki i instrumenty akustyczne powinny być dozwolone, inni uznawali, że selekcja muzyki to nadmierna ingerencja. Wśród uczestników nie było także jednoznacznych opinii dotyczących tego, czy wprowadzać zakazy dla instrumentów dętych lub elektrycznych. Ostatecznie minimalnym rozwiązaniem, do którego skłaniali się uczestnicy konsultacji jest: utrzymanie zakazu stosowania dodatkowego nagłośnienia, wprowadzenie zakazu grania między godziną 22:00 a 6:00 oraz wyznaczenie specjalnych miejsc dla tego rodzaju muzyków.

Kolejna sporna kwestia dotyczyła sposobu podejmowania decyzji w zakresie regulacji i konkretnych muzyków. Część osób uznała, że wystarczającym jest, aby kwestiami muzyki ulicznej zajmował się istniejący **zespół ds. Parku Kulturowego**. Inni uznali, że potrzebne jest wyodrębnienie specjalnej komisji ds. występów ulicznych, podkreślając, że o tych kwestiach powinny decydować także osoby związane ze sztuką czy muzyką. Część uczestników była przeciwna jakiegokolwiek komisji, obawiając się biurokracji i subiektywizmu.

Rozbieżności dotyczyły także **godzin funkcjonowania ogródków gastronomicznych**. Część mieszkańców wskazywała godzinę 22:00 jako godzinę zamykania ogródków, przedsiębiorcy opowiadali się za minimum godziną 24:00 jako obowiązującą. Ogólna zgoda dotyczy zróżnicowania godzin między sezonem wysokim (latem) i niskim. Przedsiębiorcy zwrócili także uwagę na propozycję wprowadzenia ochrony w lokalach gastronomicznych. To rozwiązanie może budować negatywny wizerunek lokalu jako miejsca niebezpiecznego. Uzupełnili także, że kluby nocne w większości posiadają ochronę, tak jak i część restauracji. Przedsiębiorcy podkreślali także, że to nie działające restauracje i kluby są źródłem hałasu, a ich bywalcy, za których zachowanie właściciele jedynie częściowo mogą brać odpowiedzialność. Podkreślali także, że nadmierne ograniczenia dotyczące działania restauracji, ogródków czy klubów mogą wpłynąć na zmniejszenie liczby turystów i osłabienie atrakcyjności Śródmieścia.

Wnioski ogólne

Istnieje **szeroki konsensus**, że problem hałasu w obszarze planowanego PKGM wymaga **uregulowania i skutecznej egzekucji**. Problem hałasu ma charakter systemowy i wieloźródłowy. Z tego powodu **wymaga działań wielokierunkowych, umiarkowanych regulacji zapewniających równowagę między mieszkańcami a turystyką**, a także **wzmocnienia działań prewencyjnych związanych z monitoringiem hałasu prowadzonych przez straż miejską, policję i narzędzia monitoringu**.

Wobec muzyków ulicznych preferowane są **rozwiązania kompromisowe** – wyznaczenie miejsc i godzin grania oraz innych zasad, jednak bez całkowitego zakazu.

Kluczowe znaczenie dla rozwiązania problemu hałasu ma **egzekwowanie przepisów**, a nie ich liczba. Dotyczy to nie tylko muzyki ulicznej, ale także działania ogródków gastronomicznych, działalności łodzi i meleksów oraz zachowania turystów.

Potrzebne jest **jedno, spójne ciało koordynujące** politykę dźwiękową w ramach Parku Kulturowego, z udziałem mieszkańców i artystów oraz ewaluacja zaproponowanych rozwiązań.

Warto nadmienić, że w Gdańsku występowanie na ulicach możliwe jest na podstawie wydania pozwolenia na zajęcie pasa drogowego przez Gdański Zarząd Dróg i Zieleni. Zazwyczaj wydawanych jest od 2 do 3 pozwoleń na jedną ulicę. Złożenie wniosku o pozwolenie na granie jest bezpłatne, jednak obowiązuje opłata za zajęcia pasa drogowego w wysokości 5 zł za m² za dzień. Nie obowiązują szczegółowe regulacje występów artystycznych. Do wydawanych pozwoleń dołączane są zalecenia dotyczące dobrych praktyk grania, nie mogą one jednak stanowić podstaw egzekucji za ich nieprzestrzeganie. Jedyne regulacje dotyczą używania dodatkowego nagłośnienia od godz. 22:00 do 8:00 następnego dnia.

Postulaty i propozycje rozwiązań formułowane przez osoby uczestniczące w konsultacjach dotyczących utworzenia PKGM powielają część już istniejących regulacji dotyczących działalności muzyków ulicznych. Może to świadczyć o licznych sytuacjach nieprzestrzegania obowiązujących zasad, niedostatecznej ich egzekucji, a być może także niepełnej wiedzy o tych zasadach wśród samych muzyków ulicznych jak i mieszkańców.

7. Handel uliczny

Charakterystyka problemu

Wyniki badania ankietowego wskazują, że spośród elementów **najgorzej wpływających** na wizerunek Parku Kulturowego Główne Miasto kwestia handlu ulicznego (w szczególności masowymi pamiątkami) pojawia się w **74% wskazań** (suma odpowiedzi negatywnych – „źle” i „bardzo źle”).

Wykorzystanie bram wodnych zostało ocenione negatywnie przez respondentów. Najbardziej są oni niezadowoleni z sytuacji **związanej z handlem ulicznym w bramach** – 73% odpowiedzi negatywnych. Osoby prowadzące działalność gospodarczą dużo gorzej oceniły handel uliczny (o 10 pkt proc. więcej odpowiedzi „bardzo źle”) w odniesieniu do ogółu respondentów.

Warunki handlu ulicznego (w tym masowymi pamiątkami, gadżetami) powinny podlegać regulacjom na obszarze planowanego Parku Kulturowego Główne Miasto według **89% osób ankietowanych** (suma odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”). Nie jest to jednak kwestia najistotniejsza z perspektywy tego, co ma regulować Park Kulturowy Główne Miasto, zarówno dla mieszkańców jak i dla przedsiębiorców.

Osoby uczestniczące w spacerach badawczych poruszyły temat handlu w ciągu ulic Świętego Ducha, Mydlarskiej, Mariackiej, Chlebnickiej i Kuśnierskiej wskazując na **często niską jakość oferty** oraz napięcie między rzemiosłem a produktami i pamiątkami, które dominują na stoiskach handlu ulicznego. Z kolei na Długim Targu wskazano na **problem nielegalnego handlu** np.: skaczącymi piteczkami.

Podczas spotkania warsztatowego wskazano na dodatkowe, szczegółowe zagadnienia. Istotna okazała się **potrzeba wyznaczenia precyzyjnych miejsc do prowadzenia handlu ulicznego** w Śródmieściu. Uczestnicy wskazywali, że na terenie Głównego Miasta stoją zaparkowane busy, które pełnią funkcję magazynów pamiątek. Busy te są w złym stanie technicznym, przez co psują walor krajobrazowy. Wskazywano również na brak precyzyjnej regulacji tego aspektu i egzekucji aktualnie obowiązujących ustaleń przez odpowiednie służby. Dyskutowano również o tym, że **niektóre miejsca handlowania stwarzają niebezpieczeństwo pożarowe**, w szczególności w bramach i ciągach komunikacyjnych. Niektóre z osób postulowały, aby bramy objąć całkowitym zakazem handlu. W obrębie Głównego Miasta powinna być również zakazana sprzedaż produktów podgrzewanych np.: oscypków.

Istotną kwestią była **jakość pamiątek dostępnych w ramach handlu ulicznego**. Z jednej strony osoby uczestniczące postulowały, aby nie regulować ich jakości czy pochodzenia (np.: z Chin), a z drugiej strony rozmowa toczyła się wokół wdrożenia form promocji rękodzieła i pamiątek związanych z Gdańskiem. Osoby były jednak zgodne, że tanie produkty z Chin wygrywają z rękodziełem i produktami wytwarzanymi przez lokalnych twórców. Wskazywano na potrzebę respektowania swobody prowadzenia działalności gospodarczej. Inne osoby – na marginesie rozmów – wskazywały, że należałoby nawet wpływać na asortyment sklepów stacjonarnych. W trakcie dyskusji podjęta została kwestia, że **nielegalny handel, czy mobilne stoiska, powodują zasłanianie witryn i utrudnienia dla tych, którzy płacą za najem swoich lokali**. To powoduje napięcia między handlującymi legalnie, a nielegalnie.

Propozycje rozwiązań

Prowadzenie handlu ulicznego powinno zostać uregulowane zapisami wprowadzającymi Park Kulturowy Główne Miasto. Wśród propozycji zasad funkcjonowania handlu ulicznego pojawiły się przede wszystkim te wskazujące na regulację zezwoleń i kontroli działania. Zaproponowano:

1. Wprowadzenie pozwoleń na zajęcie pasa drogowego, a następnie ich skuteczną weryfikację w terenie. Zgody te powinny być wydawane w taki sposób, aby ciągi piesze pozostały drożne, także ze względów bezpieczeństwa (przypis autorów: takie regulacje obecnie obowiązują i wynikają z ustawy o drogach publicznych).
2. Poza pozwoleniem na prowadzenie handlu ulicznego powinny być także wydawane coroczne certyfikaty z hologramem. Z jednej strony pozwalałoby to na szybszą ocenę legalności handlu z dalszej odległości i jednocześnie uniemożliwiałoby fałszowanie pozwoleń.
3. Prowadzenie weryfikacji działających na ulicach Głównego Miasta fundacji, poprzez sprawdzenie KRS oraz rozliczeń prowadzonych „zbiórek”. Posłużyć do tego mogłaby instytucja „tajemniczego klienta” dla sprawdzenia, czy prowadzona działalność jest handlem, czy nim nie jest.
4. Utworzenie zespołu kwalifikującego do handlu, o szerokim składzie, również z udziałem mieszkańców. Miałby on głos decydujący o tym kto, czym i gdzie może handlować.
5. Stałe weryfikowanie posiadanej zgody na prowadzenie handlu przez Straż Miejską w terenie.

Osoby uczestniczące w warsztatach zwróciły także uwagę, że należałoby uregulować obecność na terenie Głównego Miasta wielkich maskotek, przy których istnieje możliwość zrobienia sobie zdjęcia za opłatą. Według dyskutantów jest to forma sprzedaży usług.

Zwrócono uwagę, aby bramy, które mają uzgodnienia z właściwymi instytucjami co do ich przeznaczenia (np.: zgoda na wykorzystanie ich do handlu) były wyłączone z zakazu handlu. Ważną kwestią było także równe traktowanie wszystkich podmiotów, które chcą prowadzić handel (i aplikują o zgodę) i brak faworyzowania instytucji lub inicjatyw miejskich. Osoby uczestniczące w warsztatach miały wrażenie, że Międzynarodowe Targi Gdańskie mają uprzywilejowaną pozycję w możliwości uzyskiwania zgód na inicjatywy handlowe w przestrzeni Głównego Miasta (przypis autorów: Międzynarodowe Targi Gdańskie posiadają umowę z miastem na organizację 2 jarmarków w roku). W trakcie pracy postulowano uszanowanie własności prywatnej i nienarzucanie ograniczeń.

Podczas warsztatów pojawił się wątek związany z jakością sprzedawanych produktów, szczególnie pamiątek. Zaproponowano rozwiązania, które miałyby wzmacniać rękodzielnicze produkty. Takie wzmocnienie lokalnych produktów mogłoby się dzieć za sprawą informowania turystów o możliwości nabycia wysokich jakościowo pamiątek w punktach informacji turystycznej czy też przez przyznawanie certyfiktów jakości wyróżniających prowadzących handel. Proponowano także prowadzenie profesjonalnego wsparcia w zakresie zbudowania jakościowej oferty czy wyglądu stoisk, które są zlokalizowane przykładowo w bramach.

Wnioski ogólne

Handel uliczny to element krajobrazu Głównego Miasta Gdańska. Podtrzymywanie tej tradycji jest potrzebne i pożądane, jednak wymaga uregulowania. Zasady prowadzenia handlu ulicznego powinny dotyczyć przede wszystkim miejsc jego prowadzenia, tak aby nie zakłócać komfortu poruszania się, walorów estetycznych miejsc handlu czy też nie stwarzać niepotrzebnego niebezpieczeństwa. Jednoznacznie należy przeciwdziałać nielegalnemu handlowi. Równie ważne jest wzmacnianie lokalnego rzemiosła, tak aby to ono dominowało nad masowymi pamiątkami. Chociaż takie zapisy i działania nie mogą być bezpośrednio wpisane jako regulacje Parku Kulturowego, to mogą funkcjonować jako wzmacniające narzędzia promocyjne czy konsultacyjne dla przedsiębiorców. Ważne w wypracowaniu i późniejszym wdrażaniu zasad regulujących handel uliczny jest wzięcie pod uwagę prawa własności, ponieważ na tym polu mogą szczególnie pojawiać się rozbieżności i konflikty związane z konkretnymi regulacjami, które podczas warsztatów zostały jedynie zasygnalizowane.

8. Ogródki gastronomiczne

Charakterystyka problemu

Ogródki gastronomiczne stanowią jedno z najbardziej widocznych i odczuwalnych zjawisk wpływających na funkcjonowanie przestrzeni Głównego Miasta. Dane z badań ankietowych oraz obserwacje uczestników spacerów badawczych tworzą spójny obraz problemów związanych z hałasem, zajmowaniem przestrzeni publicznej, estetyką oraz zaburzeniem równowagi funkcji Śródmieścia.

W badaniu ankietowym **82% respondentów** wskazało, że **ogródki gastronomiczne powinny podlegać regulacjom**, a potrzeba ta była szczególnie silna wśród mieszkańców obszaru planowanego parku kulturowego (o **4 pkt proc.** wyższe poparcie). Wynika to w dużej mierze z odczuwanych uciążliwości, które potwierdzają zarówno dane ilościowe, jak i wnioski ze spacerów.

Jednym z widocznych problemów jest **hałas generowany przez ogródki gastronomiczne**, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych. W ankiecie **38% respondentów** wymieniło ogródki, bary i restauracje jako jedno z dokuczliwych źródeł hałasu (działanie barów, restauracji, kawiarni i ogródków było rozpatrywane łącznie). Wśród mieszkańców planowanego PKGM odsetek ten jest jeszcze wyższy (o 9 pkt proc. w porównaniu z wszystkimi odpowiedziami). Jednocześnie przedsiębiorcy uznają te uciążliwości rzadziej. Dane o porach uciążliwości potwierdzają charakter problemu: **44% badanych** wskazuje godziny **00:00–8:00** jako najbardziej dokuczliwe, a **36%** - godziny **20:00–00:00**. Łącznie oznacza to, że **80% respondentów** największy hałas odczuwa wieczorem i w nocy - w czasie intensywnego funkcjonowania ogródków i klubów nocnych. W odpowiedziach otwartych w ankiecie pojawiają się także skargi na hałas z barów i klubów nocnych, co dodatkowo potwierdza skalę problemu - nawet jeśli proporcja wskazań w tej kategorii (ok. 20%) nie pozwala precyzyjnie oddzielić ogródków od innych źródeł hałasu.

Podczas spacerów badawczych wskazywano na **nadmierną dominację gastronomii w przestrzeni publicznej**, zwłaszcza na ulicach Chlebnickiej i Długim Targu. Lokale wraz z ogródkami tworzą tam dominującą funkcję, wypierając usługi codzienne i obniżając jakość życia mieszkańców. W sezonie część osób deklaruje unikanie Długiego Targu, ponieważ - jak wskazywali uczestnicy spaceru - przestrzeń została istotnie podporządkowana turystyce i konsumpcji, tracąc charakter codzienny.

Innym problemem jest również **zajmowanie przestrzeni pieszej i przekształcanie jej w strefę konsumpcji**. Przykładem jest rejon Motławy, gdzie - jak zauważono podczas spaceru - wszystkie miejsca siedzące są zajęte przez gastronomię, a osoby chcące odpocząć bez zamawiania czegokolwiek mają utrudnioną możliwość. Trudno jednak uznać, że publicznych ławek w ogóle nie ma, są zamontowane między innymi po obu stronach Długiego Pobrzeża. Podobne zjawisko widoczne jest na Św. Ducha, Tkackiej czy Pivnej, gdzie ogródki powodują **duże zagęszczenie ruchu** i utrudniają swobodne przemieszczanie się pieszych, zwłaszcza wieczorami, gdy pojawiają się kolejki oczekujących przy lokalach.

W spacerach wskazywano także problem **chaosu estetycznego**, wynikającego z braku spójności w wyglądzie ogródków gastronomicznych - różne parasole, meble, konstrukcje i wyposażenie wprowadzają wizualne rozproszenie i zakłócają odbiór ulic. Choć raport spacerowy nie wymienia pojedynczych przykładów, podkreśla szerzej występujący brak estetycznej spójności w przestrzeniach zdominowanych przez funkcje handlowo-gastronomiczne.

W kilku miejscach spacerów zwracano uwagę na **związek ogródków gastronomicznych z nocną aktywnością Głównego Miasta**. Ogródki - wraz z lokalami - tworzą strefy intensywnej aktywności, która obciąża mieszkańców hałasem, śmieciami i zachowaniami imprezowymi. Wskazywano, że część problemów nie wynika z samych ogródków, lecz z kumulacji różnych form działalności gastronomicznej w jednym miejscu i czasie.

Choć ankieta pokazuje, że **47% respondentów uważa ogródki za element pozytywnie wpływający na wizerunek Gdańska**, a **28% - negatywnie**, obserwacje spacerowe potwierdzają, że w miejscach o największej koncentracji gastronomii ten wpływ jest często ambiwalentny. Z jednej strony ogródki zwiększają atrakcyjność turystyczną, z drugiej - powodują uciążliwości, które zniechęcają mieszkańców do korzystania z przestrzeni publicznej.

Dane ze spacerów i ankiety pokazują, że problem ogródków gastronomicznych ma charakter **strukturalny** i dotyczy zarówno sposobu organizacji przestrzeni, jak i wpływu na jakość życia mieszkańców.

Propozycje rozwiązań

Proponowane zmiany dotyczące ogródków gastronomicznych koncentrują się na kilku kluczowych obszarach: skutecznej egzekucji zasad, uporządkowania estetyki, jasnego zarządzania procesem oraz stałego dialogu z branżą. Wypowiedzi z warsztatów i spaceru badawczego tworzą wspólny obraz potrzebnych działań — opartych bardziej na wdrożeniu i konsekwencji niż na tworzeniu nowych regulacji od zera.

Jasne standardy i egzekucja zasad

W warsztatach wielokrotnie podkreślano, że problemem nie jest brak zasad, ale **brak skutecznego ich wdrażania**. Uczestnicy wskazywali, że obecne wytyczne dotyczące wyglądu ogródków są wystarczające, jednak nie są one konsekwentnie egzekwowane. Dlatego proponowano:

1. Wzmocnienie zasobów służb kontrolnych, ponieważ aktualnie brakuje możliwości przeprowadzania regularnych i skutecznych kontroli. Uczestnicy zwracali uwagę, że dopóki w strukturach administracji miasta nie ma wystarczającej liczby osób do nadzoru, zasady pozostaną w dużej mierze „martwe”.
2. Skrócenie terminów na wprowadzenie poprawek, tak aby nieprawidłowości były korygowane szybko i konsekwentnie. Zwracano uwagę, że obecne procedury często trwają zbyt długo, co zniechęca przedsiębiorców do reagowania na uwagi.
3. Nieuchronność sankcji, przy jednoczesnym wprowadzeniu okresu przejściowego, by umożliwić branży dostosowanie się do standardów. Podkreślano, że sankcje nie mogą pojawiać się „z dnia na dzień”, ale gdy okres dostosowawczy minie — muszą działać realnie.
4. Transparentność zasad – uczestnicy wielokrotnie podkreślali, że zarówno procedury, jak i zmiany w regulacjach muszą być komunikowane jasno i z wyprzedzeniem. Podawano przykłady niepewności co do tego, jakie standardy obowiązują w danym sezonie. Nawet jeśli zasady się nie zmieniają, warto, aby potwierdzić to na początku każdego sezonu.

Standardy estetyczne i system jakości

W warsztatach pojawił się również wyraźny głos, że oprócz egzekwowania minimalnych wymogów, miasto powinno **promować wysoką jakość**.

Uczestnicy wskazywali:

1. Część ogródków reprezentuje wysokie standardy i jest w pełni spójna z charakterem przestrzeni — powinny one być wskazywane jako wzory dobrych praktyk i odpowiednio promowane.
2. System nagród, takich jak: znak jakości czy ulgi w podatkach i opłatach dla przedsiębiorców spełniających najwyższe standardy, został wskazany jako narzędzie bardziej skuteczne niż wyłącznie karanie. Proponowano, aby pozytywne zachowania przedsiębiorców były wzmacniane, a nie wyłącznie kontrolowane. Podkreślano, że pozytywna motywacja może być bardziej efektywna niż sankcje, zwłaszcza w branży, która jest silnie zależna od reputacji i wyglądu. Tego typu działania nie są możliwe w trybie działania administracji samorządowej, nie wykluczają jednak prowadzenie konkursów przez miejskie instytucje i jednostki.

Zarządzanie i rola operatora (menedżera) Parku Kulturowego

W dyskusji powracał temat zarządzania procesem wdrażania i nadzorowania zasad.

Pojawiła się propozycja **wyznaczenia operatora / menedżera Parku Kulturowego**, odpowiedzialnego za: bieżący nadzór, reagowanie na zgłoszenia, prowadzenie komunikacji z przedsiębiorcami, koordynację służb kontrolnych.

Dla części uczestników „obecne struktury” są niewystarczające, inni wskazywali, że mogą działać, ale wymagają wzmocnienia.

Stała komunikacja i dialog z branżą

W warsztatach wielokrotnie podkreślano, że dobre regulacje nie powstają „od góry”, bez współpracy z przedsiębiorcami.

Dlatego proponowano:

1. Regularne spotkania branży gastronomicznej z operatorem i przedstawicielami administracji miasta, tak aby nowe zasady były: wspólnie omawiane, konsultowane, rozwiązywane na bieżąco.
2. Uczestnicy zwracali uwagę, że branża może w dużej mierze sama się naprawiać, jeśli będzie miała platformę do dyskusji i wypracowywania standardów.
3. Podkreślano, że dialog musi być ciągły, a nie prowadzony jedynie przy okazji wdrażania nowych przepisów czy problemów.

W dyskusjach pojawiła się także kwestia związana z regulacją godzinowego funkcjonowania **ogródków gastronomicznych** proponuje się:

- Uregulowanie zasady dotyczącej koncertów w ogródkach gastronomicznych, aby odbywały się do godz. 22:00 oraz egzekwowanie tych zasad. Wprowadzenie ograniczeń godzinowych działania ogródków restauracyjnych (propozycja, która pojawiła się od uczestników konsultacji: do godz. 24:00 w sezonie wysokim (latem), do godz. 22:00 poza

sezonem; dla części mieszkańców obowiązująca powinna być godzina 22:00 także w sezonie letnim).

Rozbieżności głosów i opinii

Dyskusje warsztatowe pokazały, że choć w ogólnym zarysie panuje zgoda co do potrzeby uporządkowania funkcjonowania ogródków gastronomicznych, to szczegóły proponowanych regulacji budzą istotne rozbieżności między uczestnikami. **Najwyraźniej widać to w kwestii egzekucji zasad.** Mieszkańcy podkreślali konieczność szybkiego reagowania i nieuchronności sankcji, wskazując, że obecne kontrole są zbyt rzadkie, a procedury zbyt powolne, by wprowadzać realną poprawę. Przedsiębiorcy z kolei podnoszą, że są zbyt kontrolowani i ponoszą już w tej chwili konsekwencje np. jeśli ogródek jest za duży. Obawiają się nadmiernej restrykcyjności, zwłaszcza w sytuacji braku jasnej komunikacji zasad i regulacji oraz przy niedostatecznym okresie przejściowym dostosowania się do nich. Dla części branży zapowiadane sankcje budziły obawy przed zbyt gwałtownym wzrostem wymagań, które nie dają przestrzeni na dostosowanie.

Spór dotyczył także kwestii **jakości i sposobu jej oceniania**. Wielu uczestników popierało pomysł nagradzania najlepszych ogródków znakami jakości lub ulgami, wskazując, że pozytywna motywacja może działać lepiej niż kary. Jednocześnie pojawiały się obawy, że system wyróżnień może być trudny do zaprojektowania w sposób w pełni obiektywny, a część przedsiębiorców może poczuć się niesprawiedliwie potraktowana choćby poprzez subiektywne pojęcie estetyki. Dyskutowano również, czy priorytetem powinno być dążenie do możliwie wysokiego standardu estetycznego, czy raczej konsekwentne egzekwowanie minimum, tak by zapewnić równe traktowanie wszystkich podmiotów.

Różnicę zdań wywołała także kwestia powołania **operatora Parku Kulturowego**. Część uczestników uznawała wyznaczenie osoby lub zespołu za kluczowe, argumentując, że obecnie administracja miasta nie ma wystarczającej sprawczości w bieżącym zarządzaniu przestrzenią. Podkreślano, że potrzebna jest instytucja lub osoba, która reaguje na bieżąco, koordynuje służby i utrzymuje stały kontakt z branżą. Inni wskazywali, że obecne struktury instytucji miejskich wystarczą, jeśli zostaną odpowiednio wzmocnione i lepiej skoordynowane. Z drugiej strony wskazywano, że większość poruszanych kwestii ma już swojego właściciela w postaci jednostek miejskich i organów nadzoru.

Emocje budziła też kwestia komunikacji i dialogu z branżą. Mieszkańcy akcentowali potrzebę przejrzystości, przewidywalności i jasnych komunikatów. Przedsiębiorcy natomiast podkreślali, że dotychczas brakowało przestrzeni, w której mogliby na bieżąco wyjaśniać problemy i współtworzyć rozwiązania. Część uczestników podnosiła, że bez stałych spotkań i współpracy nie uda się skutecznie wdrażać nowych zasad, inni uważali, że to przedsiębiorcy powinni przede wszystkim samodzielnie dostosować się do obowiązujących przepisów.

W dyskusji pojawił się także wątek wykraczający poza same ogródki gastronomiczne – **obciążenie turystyczne Głównego Miasta**. Część osób podkreślała, że problemy z ogródkami nie wynikają wyłącznie z ich funkcjonowania, ale z rosnącej liczby turystów i nasycenia przestrzeni lokalami nastawionymi na odwiedzających. Proponowano analizę skali wynajmu krótkoterminowego i wzrostu nocnej aktywności, podczas gdy inni uważali, że to temat zbyt szeroki, by łączyć go bezpośrednio z regulacją ogródków. Różnice zdań pojawiły się także przy pomysle wyłączenia Wyspy Spichrzów z zasad parku kulturowego – część widziała w tym racjonalny krok, inni obawiali się osłabienia spójności całej regulacji.

Łącznie rozbieżności te pokazują, że wyzwanie związane z ogródkami gastronomicznymi dotyczy nie tylko fizycznej organizacji przestrzeni, lecz także zbalansowania różnorodnych oczekiwań

i potrzeb: mieszkańców, przedsiębiorców oraz miasta jako zarządzającego. Wypracowanie zasad akceptowalnych dla wszystkich stron będzie wymagało zarówno precyzji regulacyjnej, jak i długofalowego procesu dialogu.

Wnioski ogólne

Analiza danych ze spacerów badawczych, wyników ankiety oraz dyskusji warsztatowych pokazuje, że ogródki gastronomiczne stanowią **istotny element przestrzeni Głównego Miasta**, który w określonych porach i lokalizacjach może być uciążliwy zarówno dla mieszkańców, jak i dla użytkowników odwiedzających obszar. Badania nie wskazują ogródków jako głównego czy najpoważniejszego problemu, ale jednoznacznie potwierdzają, że ich funkcjonowanie wpływa na jakość korzystania z przestrzeni — zwłaszcza w kontekście zagęszczenia ruchu oraz zajmowania przestrzeni pieszej. Wysokie poparcie dla wprowadzenia regulacji (82% respondentów, z jeszcze większym poparciem wśród mieszkańców) wskazuje, że uporządkowanie zasad funkcjonowania ogródków jest oczekiwanym i potrzebnym elementem szerszej polityki w ramach Parku Kulturowego.

Koniecznym elementem porządkowania przestrzeni są **standardy estetyczne i porządkowe**, które ograniczą chaos wizualny i zapewnią spójność reprezentacyjnych ulic. Ważne jest przy tym nie tylko egzekwowanie minimum, ale również wzmacnianie dobrej jakości.

Istotne jest przejście od deklaracyjnych wytycznych do **realnej egzekucji zasad**, co wymaga zwiększenia zasobów kontrolnych, skrócenia procedur oraz zapewnienia nieuchronności sankcji. Te działania muszą iść w parze z okresem przejściowym i jasnym komunikowaniem zmian, aby proces był wykonalny zarówno dla miasta, jak i dla przedsiębiorców. Jednocześnie wszystkie zapisy muszą być transparentne i łatwo dostępne, tak aby każdy podmiot wiedział, jakie zasady obowiązują w danym sezonie.

Kluczem do skuteczności wdrażania regulacji ma być również jasny **model zarządzania**. Propozycja wyznaczenia operatora lub menedżera Parku Kulturowego, odzwierciedla potrzebę stałej, skoordynowanej obecności administracji miasta w procesie. Bez takiej struktury wdrażanie zasad będzie rozproszone i mniej skuteczne.

Jednocześnie dane pokazują, że funkcjonowanie ogródków gastronomicznych nie jest oderwane od szerszego problemu **rosnącej presji turystycznej**. Dyskusja o skali obciążenia, dynamice wynajmu krótkoterminowego i strukturze ruchu nocnego wskazuje, że regulacje dotyczące ogródków mogą być jedynie jednym z elementów szerszej polityki miejskiej. Zarówno w warsztatach, jak i podczas spacerów pojawiało się poczucie, że bez analizy i strategii zarządzania turystyką trudno będzie wprowadzać trwałe zmiany.

9. Meleksy i pojazdy turystyczne

Charakterystyka problemu

Meleksy i inne pojazdy turystyczne są wskazywane jako istotne źródło uciążliwości w obszarze planowanego Parku Kulturowego Główne Miasto. Problem ma wielowymiarowy charakter, łączący kwestie hałasu, bezpieczeństwa, estetyki, organizacji ruchu i odbioru przestrzeni przez mieszkańców oraz przedsiębiorców. W badaniu ankietowym skala oczekiwanych zmian jest bardzo wyraźna - **94% respondentów popiera obowiązek posiadania licencji lub identyfikatora miejskiego**, co pokazuje, że kwestie formalne są jednym z najważniejszych obszarów wymagających uporządkowania.

W badaniu ankietowym mieszkańcy oraz inni użytkownicy Śródmieścia podkreślają, że obecność pojazdów turystycznych negatywnie wpływa na komfort korzystania z przestrzeni, a ich działalność wymaga jednoznacznego uregulowania.

W trakcie spacerów badawczych uczestnicy zwracali uwagę na chaotyczne poruszanie się pojazdów, zatrzymywanie się w wąskich ulicach oraz blokowanie ciągów pieszych. Szczególnie podnoszono problem braku wyznaczonych miejsc postoju, co prowadzi do zatrzymań „na dziko” i konfliktów z pieszymi. Dane z ankiety potwierdzają, że mieszkańcy oczekują uporządkowania zasad ruchu - 91% respondentów popiera ograniczenie ruchu meleksów do wyznaczonych stref, wyznaczenia oficjalnych miejsc ich postoju - 93% oraz limitowania liczby pojazdów w centrum - 91% wskazań. Pojazdy bywały widywane w przestrzeniach o bardzo dużym natężeniu ruchu pieszego, gdzie ich obecność powodowała lokalne korki i utrudnienia. W przekazach mieszkańców powraca również problem parkowania nocnego meleksów w przestrzeni publicznej - wskazywano, że część pojazdów jest pozostawiana w rejonie ulic o funkcji mieszkalnej, a latem zdarzają się sytuacje wykorzystywania pojazdów jako tymczasowych miejsc noclegu.

W obu spacerach i podczas warsztatów podkreślano także problem „imprezowych meleksów” - pojazdów przewożących grupy turystyczne z głośną muzyką, często z alkoholem. Zwracano uwagę, że przejazdy tego typu są słyszalne do późnych godzin nocnych i wpływają na poczucie bezpieczeństwa oraz spokój mieszkańców. Wskazywano przypadki naruszania powagi przestrzeni, m.in. w rejonie miejsc pamięci oraz sytuacje, w których kierowcy nie reagują na prośby pieszych czy interwencje mieszkańców. W badaniu ankietowym problem ten ujawnia się pośrednio w wysokim poparciu dla regulacji dotyczących hałasu (88% wskazań na wprowadzenie ekologicznego napędu, a więc cichsze pojazdy).

Uczestnicy spacerów zwracali także uwagę na jakość i wiarygodność świadczonych usług. Część kierowców pełni funkcję przewodników, jednak pojawiały się przykłady przekazywania nieprawdziwych lub uproszczonych treści. Jednocześnie brak czytelnej identyfikacji operatorów utrudnia mieszkańcom i służbom zgłaszanie nieprawidłowości. Dane ankietowe potwierdzają wagę tego problemu - obowiązek jasnej identyfikacji pojazdów i operatorów popiera zdecydowana większość ankietowanych (94%).

W badaniu ankietowym pojawia się wyraźny wniosek, że nieuregulowana działalność pojazdów turystycznych obniża jakość życia mieszkańców i wpływa na wizerunek Głównego Miasta. Znaczna część respondentów oczekuje jednoznacznych przepisów dotyczących:

- zasad parkowania,
- identyfikacji pojazdów,
- ograniczeń hałasu,

- standardów technicznych,
- jasnych godzin funkcjonowania,
- tras lub przynajmniej zasad zatrzymywania się.
-

Potwierdzają to wszystkie obserwacje ze spacerów - uczestnicy konsultacji zwracają uwagę, że obecna sytuacja jest wynikiem braku spójnej polityki miasta wobec pojazdów turystycznych: od lat nie wyznaczono miejsc postoju, nie ma standardów wizualnych czy technicznych, a zasady wjazdu i zatrzymywania się są interpretowane różnie, co prowadzi do napięć i konfliktów w przestrzeni.

Propozycje rozwiązań

Propozycje rozwiązań dotyczące funkcjonowania meksów i pojazdów turystycznych koncentrują się wokół kilku powtarzających się wątków: konieczności wprowadzenia jasnych zasad, uporządkowania infrastruktury, poprawy bezpieczeństwa, podniesienia jakości usług oraz zapewnienia przewidywalnych warunków dla przedsiębiorców.

Regulacje dotyczące pojazdów i operatorów

Licencjonowanie i standardy techniczne

1. Wydawane licencje powinny być przyznawane na określony czas tak, aby z jednej strony umożliwić amortyzację inwestycji, a z drugiej - okresową weryfikację jakości usług (w poprzednich pracach nad regulacjami pojawiały się propozycje 1–3 lat).
2. Propozycja, by wydawana licencja/identyfikator dotyczyła operatora (firmy), a nie konkretnego pojazdu. Ma to umożliwiać podstawienie innego wozu o odpowiednim standardzie technicznym w razie awarii, bez konieczności przechodzenia całej procedury od początku. [przypis autorów: wydawanie ogólnej licencji stoi w sprzeczności z zachowaniem odpowiedniego standardu konkretnych pojazdów).
3. Opcjonalnie warto rozważyć wprowadzenie opłat za licencje dla operatorów. Wysokość opłaty mogłaby zależeć od liczby pojazdów dopuszczonych w ramach licencji lub od liczby turystów przewiezionych przez operatora.
4. Możliwość określenia limitu liczby pojazdów dopuszczonych do działalności. Powinna zostać określona maksymalna liczba pojazdów, na którą wydawane są licencje. Liczba powinna być dopasowana do potrzeb ruchu turystycznego, ale też do pojemności i przepustowości strefy Parku Kulturowego.
5. Wymóg napędu elektrycznego. Należy zadbać, by dopuszczane do ruchu na terenie Parku Kulturowego pojazdy turystyczne mogły mieć wyłącznie napęd elektryczny lub inny zeroemisyjny napęd, niegenerujący zanieczyszczeń i hałasu.
6. Wprowadzenie minimalnych standardów technicznych, w tym maksymalnej długości pojazdu (ok. 5 m) i limitu liczby miejsc (ok. 14), badań technicznych i posiadania pasów bezpieczeństwa.
7. Ujednolicenie kolorystyki nadwozia jako elementu identyfikacji i estetyki.
8. Konkurs na licencje operatorów pojazdów turystycznych w obszarze Parku Kulturowego. Należy rozważyć proces wyłaniania operatorów pojazdów turystycznych w konkursie,

w którym preferencje mieliby operatorzy spełniający najwyższe jakościowe parametry w kontekście technicznym, ale też jakości świadczenia usług.

9. Zapewnienie okresu przejściowego dla obecnych przedsiębiorców. Należy rozważyć okres przejściowy na dostosowanie się do nowych regulacji, szczególnie w kwestiach wymagających inwestycji finansowych.

Identyfikacja pojazdów i operatorów

1. Wprowadzenie czytelnych oznaczeń czy tablic znamionowych umieszczonych z obu stron pojazdu, umożliwiających identyfikację operatora, danych licencyjnych oraz innych danych pozwalających na weryfikację standardów jakościowych i technicznych pojazdów.
2. Obowiązkowy regulamin operatora, obejmujący m.in. zakaz alkoholu, zakaz palenia, ograniczenia hałasu oraz inne zasady obowiązujące uczestników ruchu turystycznego wynikające z zasad Parku Kulturowego. Obowiązkiem operatora byłoby przekazywanie kluczowych informacji wszystkim korzystającym z ich usług.
3. Możliwość wprowadzenia miejskiego znaku jakości dla podmiotów spełniających najwyższe standardy jakościowe. Znak jakości przyznawany byłby za parametry techniczne taboru pojazdów oraz parametry jakościowe usług oferowanych przez operatora.

Regulacje dotyczące infrastruktury i organizacji ruchu

Wyznaczenie stałych miejsc postoju, przystanków i organizacja ruchu

1. Stworzenie oficjalnych miejsc postoju w punktach o największym popycie, w tym m.in.: Żuraw, Złota Brama, Targ Rybny, Hala Targowa, Chmielna, Wyspa Spichrzów.
2. Wprowadzenie zasady „zwalniamy - nie zatrzymujemy się” w punktach krytycznych, aby ograniczyć blokowanie pieszych.
3. Relacja ruchu meleksów do ruchu samochodowego. Część wypowiedzi wskazuje, że przy silnym ograniczeniu samochodów spalinowych w ścisłym Śródmieściu łatwiej byłoby wygospodarować bezpieczną przestrzeń dla pojazdów elektrycznych (w tym meleksów). Pojawiał się też postulat rozszerzenia strefy ograniczonej dostępności dla „obcych” samochodów, przy jednoczesnym dopuszczeniu pojazdów elektrycznych spełniających standardy.

Zgłaszano również pomysł czasowego zdjęcia części zakazów (np. znaków B5 dotyczących pojazdów wolnobieżnych) na wybranym obszarze - jako pilotażu na określony czas (np. rok), połączonego z monitorowaniem skutków (bezpieczeństwo, płynność ruchu, uciążliwości dla mieszkańców).

Trasy przejazdu - dwa warianty do rozważenia

- Wyznaczenie stałych tras dla meleksów - z jasno opisanym przebiegiem, punktami startowymi, przystankami i zasadami zatrzymywania się. W dyskusji przywoływano przykłady z innych miast (Wrocław, Kraków, a także miasta zagraniczne), gdzie pojazdy turystyczne mają określone trasy i miejsca postoju.
- Rezygnacja z sztywnych tras przy utrzymaniu ogólnych zasad ruchu - część uczestników argumentuje, że wystarczą ogólne przepisy ruchu drogowego i koperty, a sztywne trasy utrudnią dostosowanie przejazdu do potrzeb grupy (różne warianty - „kościelne”, „stoczniowe” i inne).

W propozycjach pojawia się także opracowanie tras z uwzględnieniem miejsc, gdzie pojazdy nie powinny się pojawiać (ze względów bezpieczeństwa, organizacji ruchu lub szacunku dla przestrzeni), oraz miejsc, gdzie dopuszczalny jest jedynie przejazd tranzytem, bez zatrzymania.

Standardy zachowań i jakość usług

1. Wprowadzenie zakazu alkoholu, głośnej muzyki i imprez w meleksach. Regulacje te miałyby wynikać z regulaminów firm.
2. Alternatywnie można rozważyć formy samoregulacji branżowej, np. kodeks przewodników - dokument określający standardy jakości usług przewodnickich oraz zasady postępowania, w tym dotyczące wpływu na zachowania turystów, a także parametry świadczenia usług zgodne z wytycznymi Parku Kulturowego.
3. Konieczność podkreślania odpowiedzialności kierowcy/przewodnika za grupę - jako osoby, która „dyryguje” zachowaniem pasażerów, reaguje na przekraczanie granic i dba o poszanowanie przepisów (w tym zakazu spożywania alkoholu w przestrzeni publicznej).
4. Organizacja szkoleń dla kierowców/operatorów we współpracy np. z Gdańską Organizacją Turystyczną, PTTK lub innymi instytucjami.
5. Traktowanie operatorów jako potencjalnych „ambasadorów miasta”, którzy w zamian za spełnianie określonych standardów (wygląd pojazdu, zachowanie, jakość opowieści) mogliby liczyć na stabilne warunki działania.

Rola miasta i system wdrażania zasad

Zadania administracji miasta

1. Jednostki organizacyjne miasta i miejskie instytucje nie powinny prowadzić przewozów, ale wyznaczać kryteria działalności, udostępniać infrastrukturę oraz pobierać opłaty (np. licencje, koperty). Zadaniem administracji miasta powinna być także ciągła ewaluacja i wprowadzanie modyfikacji oraz skuteczna egzekucja ustalonych zasad.
2. Wprowadzenie stałego dialogu z branżą turystyczną i innymi interesariuszami przy projektowaniu i modyfikowaniu zasad. Główne kierunki powinny być określane przez miasto, natomiast szczegółowe rozwiązania warto na bieżąco konsultować, aby osiągnąć możliwie najlepsze efekty. Dialog powinien być szczególnie intensywny w okresie wdrażania nowych zasad oraz w czasie trwania okresu przejściowego.

Egzekwowalność i uporządkowanie przepisów

1. Doprecyzowanie kompetencji służb. Należy jednoznacznie określić ścieżkę odpowiedzialności oraz wskazać osoby lub instytucje odpowiedzialne za wdrażanie i egzekwowanie zasad. Przepisy muszą być jasne i czytelne, a egzekucja - precyzyjna i szybka.
2. Procedury kontroli i odpowiedzialności operatorów. Należy jasno opisać procedury kontroli, zasady odpowiedzialności operatorów oraz sankcje za naruszenie wymogów. Ważne jest również zadbanie o skuteczną komunikację, aby operatorzy znali obowiązujące zasady i rozumieli sposób postępowania podczas kontroli.

Pilotaże / rozwiązania testowe

1. Wprowadzenie pilotażu rocznego, obejmującego np. zmiany w oznakowaniu, eksperymentalne rozwiązania dotyczące ruchu, korekty zasad postępu.
2. Pilotaż ma obejmować ocenę wpływu zmian na: bezpieczeństwo, płynność ruchu i skalę uciążliwości.

Rozbieżności głosów i opinii

Dyskusje podczas warsztatów, spacerów oraz konsultacji pokazały, że choć co do zasady panuje zgoda, iż **działalność meleksów i pojazdów turystycznych wymaga uregulowania**, to szczegóły tych regulacji są przedmiotem licznych sporów.

Jednym z wyraźnych pól napięcia jest **ocena uciążliwości i znaczenia meleksów**. W badaniach ankietowych silnie wybrzmiewa potrzeba wprowadzenia regulacji, a znaczna część respondentów ocenia wpływ pojazdów turystycznych na wizerunek Śródmieścia negatywnie. Z drugiej strony, podczas warsztatów przypomniano, że dla części osób - zwłaszcza starszych i mających trudności z poruszaniem się - **meleksy są ważnym i realnie potrzebnym środkiem transportu**. Wypowiedzi przedsiębiorców wskazują, że widzą w tej usłudze także potencjał pozytywnej wizytówki miasta, o ile spełnione są podstawowe standardy.

Spór dotyczy również **modelu poruszania się po Śródmieściu**. Część uczestników (w tym część mieszkańców i przedstawicieli służb) widzi wartość w wyznaczeniu stałych tras oraz przystanków, co miałyby uporządkować ruch, ułatwić kontrolę i zminimalizować kolizje z pieszymi. Inni - w tym część operatorów - argumentują, że ogólne przepisy ruchu drogowego i wyznaczone koperty są wystarczające, a sztywne trasy utrudnią dostosowanie przejazdu do potrzeb klientów i do bieżącej sytuacji na ulicach. W tle pojawia się też wątek elastyczności: **różne grupy oczekują różnych tras** (np. ścieżki „kościelne”, ścieżki „stoczniove”), co w ocenie części uczestników jest trudne do pogodzenia z jednym sztywnym przebiegiem.

Kontrowersyjna pozostaje **kwestia liczby pojazdów** i sposobu ograniczania podaży usług. Z jednej strony w badaniach i konsultacjach słychać wyraźny postulat, że pojazdów jest „za dużo” i że konieczne są limity liczby meleksów w strefie. Jako jedno z narzędzi ograniczania skali ruchu wskazuje się licencje i ograniczoną liczbę wjazdówek. Z drugiej strony przedsiębiorcy obawiają się, że sztywne limity mogą doprowadzić do wyścigu o licencje, w którym pojawi się wiele nowych podmiotów formalnie spełniających wymogi, podczas gdy dotychczasowi operatorzy, obecni na rynku od lat, stracą stabilność. W dyskusji pojawiały się różne pomysły - od limitów na strefę, przez limity na przedsiębiorcę, po powiązanie liczby pojazdów z liczbą dostępnych miejsc postojowych - ale bez jednoznacznego rozstrzygnięcia.

Kolejny obszar sporów dotyczy **gabarytów i standardu technicznego** pojazdów. Część uczestników widzi potrzebę ograniczania długości pojazdów, wieku taboru czy liczby miejsc siedzących - ze względu na bezpieczeństwo, możliwości manewrowania w wąskich uliczkach oraz ogólną „masę” ruchu. Inni podkreślają, że „jeden większy pojazd może być mniej uciążliwy niż kilka małych”, a nadmierne ograniczanie gabarytów nie jest konieczne, jeśli pojazdy spełniają wymogi prawa o ruchu drogowym. Do tego dochodzi wątek porównawczy - wskazywano, że duże autobusy czy ciężarówki mogą wjeżdżać tam, gdzie meleksy mają zakaz, co budzi poczucie nierównego traktowania.

Wyraźne napięcie pojawia się wokół zakresu dopuszczenia pojazdów do stref i egzekwowania zakazów, w tym znaków B5. Przedstawiciele branży opisują sytuację jako „dyskryminującą”,

wskazując, że zakazy ruchu pojazdów wolnobieżnych i ciężarowych bywają egzekwowane przede wszystkim wobec meleksów, podczas gdy ciężarówki dostawcze czy inne pojazdy praktycznie nie są kontrolowane. Z perspektywy części mieszkańców i służb znaki te są natomiast narzędziem porządkowania ruchu i zwiększania bezpieczeństwa. Stąd biorą się pomysły tak różne, jak zdejmowanie zakazów na próbę, jak i utrzymanie lub rozszerzanie ograniczeń, zwłaszcza na głównych arteriach, które już teraz są bardzo obciążone ruchem.

Nie ma też pełnej zgody w kwestii „imprezowego” charakteru części kursów. W badaniach ankietowych i w wypowiedziach mieszkańców dominują głosy domagające się ograniczenia tego typu przejazdów - ze względu na hałas, zakłócanie spokoju nocnego i łamanie norm społecznych w przestrzeni publicznej. Jednocześnie część operatorów podkreśla, że turyści oczekują „luźnej” atmosfery, a element zabawy jest częścią oferty. Propozycje wprowadzenia regulaminów firm zakazujących alkoholu i głośnych zachowań znajdują zrozumienie wśród części uczestników, ale pojawiają się też obawy, że zbyt twarde ograniczenia mogą osłabić atrakcyjność usługi.

Wreszcie, dyskusyjna jest rola miasta i stopień ingerencji w rynek. Z jednej strony mieszkańcy oczekują, że **miasto zdecydowanie uporządkuje sytuację - wprowadzi jasne zasady**, licencje, limity i standardy, zapewni infrastrukturę oraz egzekwowanie przepisów. Z drugiej - przedsiębiorcy zwracają uwagę na niepewność inwestycyjną związaną z częstymi zmianami podejścia i obawą przed nagłym zaostreniem regulacji. Stąd pojawia się mocny postulat stałego dialogu z branżą i współtworzenia rozwiązań, tak aby regulacje nie były odbierane jako jednostronne, lecz jako system uzgodniony pomiędzy miastem, mieszkańcami i operatorami.

Wnioski ogólne

Analiza danych z badań ankietowych, spacerów badawczych oraz warsztatów jednoznacznie wskazuje, że działalność meleksów i pojazdów turystycznych **wymaga pilnego i kompleksowego uporządkowania**. Skala poparcia dla regulacji - w wielu obszarach sięgająca ponad 90% odpowiedzi pozytywnych - pokazuje, że społeczne oczekiwanie wobec miasta jest jasne: stworzyć przewidywalny, egzekwowalny i przejrzysty system funkcjonowania tych pojazdów w historycznym centrum.

W pierwszej kolejności niezbędne jest wprowadzenie **czytelnych zasad identyfikacji i licencjonowania** operatorów. Bez tego niemożliwe jest skuteczne egzekwowanie przepisów, reagowanie na nadużycia oraz budowanie odpowiedzialności po stronie przedsiębiorców. Regulacje muszą obejmować zarówno wymogi techniczne i wizualne pojazdów, jak i zasady dotyczące zachowania na pokładzie, aby wyeliminować najbardziej uciążliwe zjawiska - zwłaszcza przejazdy „imprezowe”.

Drugim filarem porządkowania sytuacji jest **infrastruktura**. Stałe, dobrze oznakowane miejsca postoju i przystanki, wraz z jasną zasadą zatrzymywania się wyłącznie w wyznaczonych punktach, są kluczowe dla ograniczenia chaosu w ruchu pieszym oraz eliminacji nielegalnych zatrzymań, które dziś są źródłem wielu konfliktów. W połączeniu z wyjaśnieniem zasad ruchu - gdzie przejazd jest możliwy, gdzie dozwolone jest jedynie spowolnienie, a gdzie obowiązuje pełny zakaz - pozwoli to uporządkować codzienne funkcjonowanie pojazdów.

Trzecim elementem jest **określenie modelu poruszania się po Śródmieściu**. Dyskusje pokazały, że zarówno wariant z trasami, jak i wariant elastyczny mają swoje uzasadnienie, dlatego przed ostateczną decyzją warto przeprowadzić pilotaż i ocenić realne skutki różnych rozwiązań.

Równie ważna jest **rola administracji miasta jako koordynatora procesu**. Bez spójnego systemu egzekucji, jasnego podziału kompetencji i eliminacji martwych przepisów nawet najlepsze regulacje nie zadziałają. Z kolei bez stabilności i przewidywalności po stronie jednostek

organizacyjnych miasta i miejskich instytucji nie będzie możliwe stworzenie warunków, w których przedsiębiorcy mogą planować rozwój i inwestycje. Kluczowe jest więc **utrzymanie stałego dialogu** - tak, aby rozwiązania były wypracowane wspólnie i miały poparcie wszystkich stron. Ostatecznie wprowadzenie zasad działania pojazdów turystycznych w Parku Kulturowym to nie tylko kwestia porządku i bezpieczeństwa, ale również **troski o wizerunek Śródmieścia**. Uregulowany rynek, z jasnymi standardami jakości i odpowiedzialnością operatorów, może stać się częścią atrakcyjnej, nowoczesnej oferty turystycznej Gdańska - pod warunkiem, że **fundamentem będzie czytelny system**, który dba o mieszkańców, przestrzeń i jakość usług.

10. Promotorzy usług i działalność klubów erotycznych

Charakterystyka problemu

Działalność klubów erotycznych została przez ankietowanych uznana jako jedna z najważniejszych kwestii negatywnie wpływających na wizerunek Głównego Miasta (93% odpowiedzi „bardzo źle” i „źle”). Innym negatywnym zjawiskiem, poza nielegalnym graffiti, jest działalność promotorów usług (75% odpowiedzi „bardzo źle” i „źle”).

Obie te kwestie zostały wskazane przez badanych jako te, które jednoznacznie wymagają regulacji w związku z utworzeniem PKGM: 92% ankietowanych postuluje regulacje dla działalności klubów erotycznych – promotorów usług (naganiaczy) oraz 85% dla promotorów usług. Przy czym dla przedsiębiorców regulowanie działań promotorów usług jest mniej istotne niż dla mieszkańców.

Działalność klubów erotycznych, naganiaczy do klubów oraz promotorów usług została wskazana przez ankietowanych oraz uczestników warsztatów **nie tylko jako problem wizerunkowy Śródmieścia, ale także istotne źródło hałasu**. Podczas spacerów pojawiały się jednoznaczne stwierdzenia o nadmiarze klubów nocnych na krótkich odcinkach ulic oraz o nieprzystawalności powojennej zabudowy (akustyka, cienkie stropy) do intensywnego nocnego życia (szczególnie mocno te kwestie wybrzmiewały przy ul. Św. Ducha-Węglarska-Kołodziejska, Tkacka, Piwna, okolice Bazyliki Mariackiej, Długie Pobrzeże, Zielony Most). Wskazano, że wieczorem nabrzeże staje się przestrzenią bardzo hałaśliwą, pełną grup imprezowych, co wpływa negatywnie na poczucie bezpieczeństwa i komfort mieszkańców.

Mieszkańcy biorący udział w konsultacjach podkreślali, że **naganiacze zwykle są natarczywi i hałaśliwi, swoim zachowaniem, zaczepianiem zakłócają spokój przechodniów**. Przy tym brakuje skutecznych narzędzi prawnych umożliwiających ukaranie naganiaczy. Podobnie nachalni i głośni bywają promotorzy, którzy zachęcają do pójścia do restauracji czy przejażdżki meleksem.

Kluby erotyczne postrzegane są jako **miejsca niebezpieczne, których jest w Śródmieściu za dużo i są zbyt mocno zagęszczone w centrum**. Spokój zakłóca nie tylko muzyka z klubów czy naganiacze, ale także **klienci**, którzy opuszczają nocne lokale. Jedną z diagnozowanych przyczyn działania klubów nocnych jest zbyt długi okres obowiązywania koncesji na sprzedaż alkoholu w tego typu klubach oraz brak cofnięć koncesji w przypadku powtarzających się problemów lub skarg mieszkańców. Zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu, tak jak w klubach erotycznych wydawane są w Gdańsku na okres 10 lat.

Propozycje rozwiązań

Działania promotorów usług powinny zmierzać w kierunku **standaryzacji**, która wpłynie na poprawę wizerunku samych promotorów, a także usług, które promują. Proponowane regulacje obejmują:

1. Wprowadzenie obowiązku jednolitego oznaczenia lub ubioru promotorów, jasno wskazującego lokal lub usługę, którą reprezentują.
2. Organizację szkoleń dla promotorów z zakresu savoir-vivre i zasad właściwego kontaktu z turystami.

Równie istotne jest **wprowadzenie regulacji, które spowodują, że promotorzy nie będą dominować swoją obecnością i zachowaniem w przestrzeni Głównego Miasta i wśród przechodniów**. W związku z tym zaproponowano:

1. Ograniczenie działalności promotorów wyłącznie do terenu ogródków gastronomicznych lub przestrzeni bezpośrednio powiązanej z lokalem.
2. Wskazanie minimalnych odległości od lokalu, meleksa lub innego punktu usługowego, w których mogą przebywać promotorzy.
3. Wprowadzenie zakazu ustawiania potykaczy informujących o działalności lokalu lub usługi poza ogródkami lub poza miejscami wyznaczonymi przez miasto.

Pojawiły się także postulaty skuteczniejszego egzekwowania obowiązującego prawa dotyczącego pozwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w lokalach gastronomicznych, bo tak figuruje zgodnie z przepisami kluby nocne czy erotyczne. Zgodnie z obowiązującymi przepisami w przypadku powtarzających się skarg, zgłoszeń o nieprawidłowościach funkcjonowania lokali takie pozwolenie można cofnąć w wyniku przeprowadzonej procedury. W opinii mieszkańców skargi na kluby nocne pojawiają się notorycznie, natomiast nie są wyciągane z tego konsekwencje, których oczekują mieszkańcy.

Drugim, równoległym proponowanym przez uczestników konsultacji rozwiązaniem jest wprowadzenie **długofalowej polityki lokowania klubów nocnych (w tym erotycznych) poza ścisłe Śródmieście**, gdzie jest znaczna część zabudowy zamieszkiwanej przez stałych mieszkańców, nie turystów. Jest to zadanie trudne bądź niemożliwe w realizacji ze względu na to, że to właściciele lokali wydają zgodę na wynajem i prowadzenie w nim określonej działalności. Administracja miasta może takie zasady stosować jedynie do własnych budynków.

Ważne jest też to, aby **ograniczyć możliwość promowania się klubom nocnym** poprzez stosowanie jedynie prostych szyldów, bez możliwości stosowania elementów świetlnych i migających neonów.

W dyskusjach pojawiał się także wątek **wprowadzenia całkowitego zakazu funkcjonowania klubów erotycznych na obszarze planowanego PKGM** (w jednej z grup dyskusyjnych padła jednogłośnie propozycja całkowitego zakazu działalności klubów erotycznych na terenie PKGM), co umożliwiające tego rodzaju szczegółowe regulacje lokalne. Jednocześnie pojawiło się przekonanie o obchodzeniu tego rodzaju przepisów przez obecnych i przyszłych właścicieli klubów erotycznych.

Rozbieżności głosów i opinii

Regulacje dotyczące działalności klubów erotycznych, naganiaczy do klubów oraz promotorów usług są jednoznacznie popierane przez osoby biorące udział w konsultacjach. Pożądany jest kierunek, w którym te działania nie będą widoczne, nie będą zakłócać życia mieszkańców i spędzania czasu w Śródmieściu przez turystów.

Wątpliwości wzbudził pomysł lokowania klubów erotycznych, a także pozostałych nocnych klubów muzycznych i tanecznych poza ścisłym centrum Głównego Miasta, na przykład w stronę Wyspy Spichrzów. Wydzielenie takiej strefy mogłoby negatywnie wpłynąć na wizerunek i bezpieczeństwo tej części centrum Gdańska. Część osób powątpiewa w skuteczność tego rozwiązania.

Wnioski ogólne

Istnieje **jednoznaczny konsensus** dotyczący wprowadzenia **organiczne w działalności klubów erotycznych, naganiaczy oraz promotorów usług na obszarze planowanego PKGM.**

Kluczowe znaczenie ma skuteczna egzekucja przepisów w sposób równy wobec wszystkich podmiotów.

Lokalna polityka wydawania koncesji na sprzedaż napojów alkoholowych na okres 10 lat może być jednym z czynników, który ułatwia działalność klubów erotycznych, które bez sprzedaży alkoholi nie będą funkcjonować. Przy czym ogólne przepisy mówią jedynie o minimalnym okresie przyznawania pozwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, który wynosi 4 lata.

11. Komunikacja i wdrażanie regulacji Parku Kulturowego Głównie Miasto

Proces konsultacji pokazał bardzo wyraźnie, że informowanie o pracach nad uchwałą dotyczącą Parku Kulturowego musi być prowadzone w sposób maksymalnie przejrzysty, szeroki i konsekwentny. W tej kwestii panowała pełna zgodność: **komunikować należy wszystkie elementy procesu — od planów, przez kolejne projekty, po szczegółowe decyzje**. Niezależnie od grupy, uczestnicy podkreślali, że treść uchwały powinna być przedstawiona jasno i zrozumiale, a **różni adresaci nowych zasad powinni otrzymać dopasowane do siebie materiały**, takie jak broszury tematyczne czy informatory, które w jasny sposób będą tłumaczyły obowiązujące regulacje.

Komunikacja musi być prowadzona wieloma kanałami. Dotarcie do wszystkich grup, których dotyczyć będą nowe zasady funkcjonowania Głównego Miasta wymaga łączenia kanałów tradycyjnych (ulotki, broszury, spotkania bezpośrednie) oraz narzędzi cyfrowych i medialnych. Strona internetowa miasta to zdecydowanie za mało, a komunikacja musi być wzmacniana przez media lokalne, portale takie jak Trójmiasto.pl oraz narzędzia bezpośrednie, w tym wiadomości SMS i działalność menadżera Śródmieścia. W pojedynczych wypowiedziach pojawiła się nawet propozycja użycia systemów masowych powiadomień (RCB), co również pokazuje różny poziom oczekiwań wobec intensywności komunikacji.

W obszarze odpowiedzialności za komunikację wskazywano przede wszystkim na rolę **menadżera Śródmieścia** (*choć obecnie nie istnieje takie formalne stanowisko w gdańskim urzędzie*), **Zespołu ds. Parku Kulturowego oraz Biura ds. Rad Dzielnic i Współpracy z Mieszkańcami**. Część uczestników konsultacji oczekiwała oparcia komunikacji na istniejących strukturach miejskich, natomiast inni podkreślali konieczność powołania nowych, dedykowanych stanowisk zajmujących się wyłącznie komunikacją i wdrażaniem uchwały. To napięcie nie wynikało ze sprzecznych potrzeb, lecz z odmiennego sposobu wyobrażania sobie efektywnego modelu organizacyjnego. **Komunikacja musi być prowadzona na bieżąco, etapowo i w powiązaniu z harmonogramem prac.** Wskazywano na konieczność natychmiastowego informowania o istotnych decyzjach oraz zapewnienia odpowiednich okresów przygotowawczych dla grup, które muszą ponieść koszty zmian.

Komunikacja powinna być prowadzona dwustronnie. Uczestnicy konsultacji jednoznacznie wskazywali, że **możliwość zgłaszania uwag powinna być dostępna nie tylko na etapie przygotowania uchwały, ale również po jej wprowadzeniu**. Dialog powinien być podstawą procesu.

Wdrażanie uchwały ustanawiającej PKGM widziane jest dwojako: część uczestników konsultacji oczekiwała **jednoznacznego lidera i silnego centrum decyzyjnego z menadżerem Śródmieścia** jako podmiotem odpowiedzialnym za koordynację działań, podczas gdy inni opowiadali się za **modelem bardziej kolektywnym** — opartym na współdziałaniu Urzędu Miasta, zespołu wdrażającego i mieszkańców.

W obszarze etapowania wdrażania uchwały wszyscy wskazywali na **konieczność konsultacji projektu uchwały po jego przygotowaniu, wprowadzenia okresów karencji tam, gdzie zmiany są kosztowne oraz przeprowadzenia testów lub pilotaży wybranych rozwiązań przed pełnym wdrożeniem**. Część osób opowiadała się za stopniowym, ostrożnym wdrażaniem, a inni sugerowali potrzebę szybszego wprowadzania zmian, zwłaszcza w obszarach najbardziej uciążliwych dla mieszkańców.

Uczestnicy konsultacji podkreślali **potrzebę dialogu, poszukiwania konsensusu i obecności strony społecznej na każdym etapie oraz w każdym obszarze dotyczącym uchwały**. Konieczna jest otwarta, regularna współpraca oraz gotowość do organizowania spotkań, gdy pojawiają się problemy. Stałym elementem wdrażania regulacji wynikających z ustanowienia PKGM powinna być cykliczna (sezonowa, kwartalna lub roczna) ewaluacja oparta na prowadzeniu badań ankietowych oraz spotkań z różnymi grupami interesariuszy.

Proces wdrażania Parku Kulturowego Głównie Miasto powinien być oparty na transparentności, dwustronnej i otwartej komunikacji, etapowaniu i przewidywalności, a także realnym włączeniu interesariuszy w cały cykl życia uchwały (konsultowaniu i ewaluowaniu wprowadzanych rozwiązań).